

Hanna-Leena Talasmäki

Kirjanpitiimin arviointi autokaupan kirjanpito-ohjelmistolle

Opinnäytetyö

Syksy 2020

SeAMK Liiketalous ja kulttuuri

Liiketalouden tutkinto-ohjelma

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Liiketoiminta ja kulttuuri

Tutkinto-ohjelma: Liiketalous

Tekijä: Hanna-Leena Talasmäki

Työn nimi: Kirjanpitiimin arviointi autokaupan kirjanpito-ohjelmistolle

Ohjaaja: Henri Teittinen

Vuosi: 2020

Sivumäärä: 45

Liitteiden lukumäärä: 1

Tämä opinnäytetyö kuvaa taloushallinnon ohjelman uudistusprosessia toimeksiantajayrityksessä ja siinä erityisesti kirjanpidon ohjelmanvalintaan liittyvää prosessia ja odotuksia uudelle ohjelmalle. Opinnäytetyössä kuvataan samalla autokauppaan liittyviä taloushallinnon erityiskysymyksiä. Aihe muodostui tämän opinnäytetyön tekijän kiinnostuksesta aihetta kohtaan ja toisaalta toimeksiantajayrityksen ehdotuksesta, koska aihe oli toimeksiantajayrityksessä ajankohtainen.

Tässä työssä teoreettinen viitekehys käsitellään taloushallintoon liittyvänä teoriana ja historiana. Teorialuvussa käsitellään myös toimeksiantajayritystä, joka tähän työhön osallistuu anonymisti. Tässä työssä on nähtävissä sekä kvantitatiivisen että kvalitatiivisen tutkimusmenetelmän piirteitä. Opinnäytetyössä on enemmän kvalitatiivisen tutkimuksen piirteitä, koska työssä pyritään ymmärtämään ilmiön tarkoitusta ja merkityksellisyyttä. Tutkimushenkilöt ovat saaneet vapaamuotoisesti kertoa kokemuksistaan tässä empiirisiä piirteitä sisältävässä opinnäytetyössä. Kvantitatiivisena tutkimustuloksena nähdään haastatteluista saatujen tulosten tilastoa.

Työn tuloksena muodostui kirjanpitiimin arviointi uudelle taloushallinnon ohjelman valinnalle ja kertomus uuden taloushallinnon ohjelman valintaprosessista toimeksiantajayrityksessä. Työstä voi olla apua myös työtään autokaupan toimialalla aloittavalle taloushallinnon ammattilaiselle.

Asiasanat: taloushallinnon ohjelma, autovero, marginaaliverotus, pilvipalvelut, investointi

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Business and Culture

Degree programme: Business Management

Author: Hanna-Leena Talasmäki

Title of thesis: An accounting team's evaluation of the financial management software of a car dealership

Supervisor: Henri Teittinen

Year: 2020

Number of pages: 45

Number of appendices: 1

The thesis describes the financial management software reform process at the commissioning company, especially the selection process of the software and the expectations for it. The thesis was commissioned by a car dealership and based on the author's own interest. This thesis is focused on the expectations of the company's accounting team for the new software to be used. The thesis also includes a description of the particular issues related to the car business.

The research method used was predominantly qualitative. The data was collected by interviews in order to approach all the team workers personally. The interviewees were asked to freely express their opinions about the new software. The study also includes some quantitative results, in the form research statistics.

The theoretical framework of the thesis consists of digital economics and its history. The commissioner company wished to remain anonymous.

The study resulted in an evaluation of the financial management software by the accounting team for the car dealership, and in a report on the selection process. This study can also be used as a guide for an economic management professional starting working in the car business.

Keywords: financial management software, motor vehicle tax, marginal taxation, cloud services, investment

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract	3
SISÄLTÖ.....	4
Kuva-, kuvio- ja taulukkoluettelo.....	6
Käytetyt termit ja lyhenteet	7
1 JOHDANTO.....	8
1.1 Työn tausta	10
1.2 Työn tavoite ja tutkimusmenetelmät.....	11
1.3 Työn rakenne	12
2 SÄHKÖINEN TALOUSHALLINTO	13
2.1 Teknologian kehitys kirjanpidossa.....	13
2.2 ERP-järjestelmä	13
2.3 Liittymät ja pilvipalvelut.....	15
2.4 Pilvipalveluiden riskit	18
2.5 Ohjelmistorobotiikan edut.....	18
3 INVESTOINNIT	20
3.1 Erilaisia investointeja.....	20
3.2 IDC-malli	21
3.2.1 Ensimmäinen vaihe.....	21
3.2.2 Toinen vaihe	22
3.2.3 Kolmas vaihe	22
3.2.4 Neljäs vaihe	22
3.3 Investointi informaatioteknologiaan	23
4 NYKYTILA	24
4.1 Yrityksen nykytila	24
4.2 Yrityksen tavoitetila	26
5 AINEISTO JA MENETELMÄT	30
5.1 Haastattelut.....	30
5.2 Nykyinen ohjelma.....	30
5.3 Tutkimustulos	31

6	Esittelytilaisuudet	34
6.1	Ohjelmisto 1 esittelytilaisuus	34
6.2	Ohjelmisto 1:n edut	35
6.3	Ohjelmisto 2 esittelytilaisuus	37
6.4	Ohjelmisto 2:n edut	38
6.5	Yhteenveto ohjelmantarjoajista	39
7	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	41
	LÄHTEET	44
	LIITTEET	46

Kuva-, kuvio- ja taulukkoluetelo

Kuvio 1. Pilvipalveluiden luokittelumalli (Varanka ym. 2017, 24–25).....	16
Kuvio 2. IDC-malli (Ikäheimo ym. 2016, 168–170).....	21
Kuvio 3. Ohjelmistojen moniosainen kokonaisuus.	25
Kuvio 4. Pääkirjanpidon osa-alueet (Lahti & Salminen 2014, 152).	27
Kuvio 5. Hyviä raportointikäytäntöjä (Lahti & Salminen 2014, 187).....	29

Käytetyt termit ja lyhenteet

Autovero	Suomeen ulkomailta tuotaessa tai ostettaessa rekisteröimätön ajoneuvo Suomesta, on maksettava autovero rekisteröitäessä ajoneuvo ensimmäistä kertaa Suomeen
Marginaaliverotus	Käytettyjen tavaroiden kaupassa sovellettava vero
Yhteisömyynti	EU:n jäsenvaltioiden yritysten, yhteisöjen ja kansalaisten välistä tavarakauppaa
Leasing	Käyttöomaisuuden pitkäaikainen vuokraus
IAS-17	Vuokrasopimukseen liittyvä standardi
ERP	Toiminnanohjausjärjestelmä, joka koostuu monesta eri sovelluksesta
Pilvipalvelut	Verkon kautta käytettäviä sovelluspalveluita
Investointi	Tuotannontekijöiden hankinta

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön tarkoitus on kuvata autoliikkeen uuden taloushallinnon ohjelman valintaprosessia, joka on ajankohtainen toimeksiantajayrityksessä. Työn tarkoitus on myös kertoa autokauppaan liittyvistä erityiskysymyksistä. Nykyinen ohjelma on ollut käytössä 90-luvun loppupuolelta saakka. Tässä ajassa digitalisoituminen on edennyt suurin askelin eteenpäin, ja tästä johtuen nykyinen ohjelma koetaan epäkäytännölliseksi nykykäyttöön.

Toimialana autokauppa asettaa omat vaatimuksensa taloushallinnon ohjelmalle ja ohjelman käyttöönotto edellyttää tarkkaa suunnittelua, koska autoliikkeen taloushallinto eroaa muista toimialoista. Verotusmenettelyt, kuten autoveron käsittely, laskutukset ja kirjanpidon kirjaukset saattavat olla muista toimialoista poikkeavia ja vaikuttavat näin myös siihen, kuinka tehokkaasti automaatioita voidaan hyödyntää sähköisessä taloushallinnossa. (Tilisanomat 5/2019.)

Suomessa vallitsevan autoverolain (L 18.1.2019/134) 1 luvun 1§ mukaisesti, autoveroa on maksettava, kun ajoneuvo tuodaan ja rekisteröidään ulkomailta Suomeen tai ostettaessa rekisteröimätön ajoneuvo Suomesta ja sitä rekisteröitäessä ensi kertaa Suomeen. Autoveroa maksetaan henkilöautojen lisäksi linja-autoista ja paketti-autoista, joiden massa on maksimissaan 1875 kg, moottoripyöristä ja kaikista L-luokkaan lukeutuvista ajoneuvoista. Ajoneuvot, jotka tuodaan EU:n ulkopuolelta maksavat lisäksi tullin maksut ja arvonnlisäveron maahantuonnista.

Mikäli yritys toimii maahantuojana ja tarkoituksenaan myydä maahantuodut ajoneuvot liiketoiminnassaan, on yrittäjän silloin mahdollista toimia autoverotuksen suhteen rekisteröitynä asiamiehenä tai käteisasiakkaana. Voidakseen toimia rekisteröitynä asiamiehenä, tarvitaan Verohallinnon lupa. Toimiessaan rekisteröitynä asiamiehenä, maahantuotuja autoja voidaan rekisteröidä Suomessa jo ennen veron maksua ja veroilmoitukset muodostuvat veroilmoitussanomina kolmesti kuukaudessa. Rekisteröitynyt asiamies voi toimia myös ennakkoilmoittajana Traficomille eli Liikenteen valvonta- ja rekisteriviranomaiselle. Mikäli yritys ei toimi rekisteröitynä asiamiehenä, pätevät samat ohjeet ja menettelyt yrittäjää kuin henkilöasiakastakin. Yritysassiakkaiden kohdalla tavat autoveron ilmoittamiselle ja maksulle eroavat täten riippuen siitä, onko yritys rekisteröity asiamies tai ei.

Maahantuojan tai valmistajan on ilmoitettava Verohallinnolle tiedot hinnasta, jolla ajoneuvoa yleisesti ilmoitetaan myytäväksi. Tarvittaessa on toimitettava muut Verohallinnon pyytämät tiedot. Tämä ilmoittamisvelvollisuus koskee rekisteröityjä asiamiehiä ja kaikkia kaupallisesti maahantuovia ja markkinoivia ajoneuvoja, jotka ovat uusia. (Yritysasiakkaiden autoverotus 2016.)

Usein autoliikkeen toimintaan on liitetty myös muita palveluita, kuten huolto- ja korjaamopalveluita, joiden merkitys tuloksen muodostumisessa on suuri. Näin on myös toimeksiantajayrityksen tapauksessa. Osa tuloista saattaa muodostua esimerkiksi korkotuotoista tai provisioista tai osa tuloista saattaa muodostua verollisista tai verottomista tuotoista, jotka on huomioitava kirjanpidossa oikaisuina tai vähennyksinä.

Autokaupassa myytävä auto saattaa olla arvonlisäverollinen, marginaaliverotettu tai auto saattaa olla uusi tai käytetty maahantuontiauto. Tomperi (2017, 255–256) määrittelee marginaaliverotuksen koskevan käytetyn tavaran kauppaa, jossa yritys voi valita liiketoiminnassaan sovellettavan arvonlisäverotuksessa joko normaalia tapaa tai marginaaliverotusta. Normaalimenettelyssä käytetty tavara ostetaan asiakkaalta, joka ei ole arvonlisäverovelvollinen ja hankintaan ei silloin sisälly vähennettävää veroa. Kun tavara myydään edelleen eteenpäin asiakkaalle, on vero maksettava koko hinnasta. Mikäli ostaja on verovelvollinen yritys, on yritys oikeutettu samansuuruiseen ostovähennykseen. Marginaaliverotuksessa yritys maksaa veroa osto- ja myyntihinnan välisestä erotuksesta, jota kutsutaan marginaaliksi. Tavaraa myytäessä edelleen eteenpäin, laskussa tulee näkyä merkintä marginaaliverotuksesta. Tällöin käytetyn tavaran ostaja ei ole oikeutettu tekemään ostovähennystä. Mikäli ostaja on toinen elinkeinonharjoittaja, jolla on tavaran edelleen myynti tarkoitus, saa hän tällöin soveltaa omassa arvonlisäverotuksessaankin marginaaliverotuskäytäntöä.

Tomperin (2017, 258) mukaan asialla ei ole merkitystä, mikäli ostaja ei ole verovelvollinen. Kirjanpidossa on huomioitava marginaaliverotettavat ostot ja myynnit omilla tileillään. Ostojen ja myyntien erotuksesta saadaan marginaali, jonka mukaan muodostuu maksettava arvonlisävero. Mikäli käytettyjen tavaroiden ostot ovat suuremmat kuin niiden myynnit, ei synny maksettavaa eikä vähennettävää veroa. Mar-

ginaaliverotusta saa soveltaa verovelvollinen jälleenmyyjä, jonka tarkoitus on edelleen myydä käytetty tavara. Mikäli tavara myydään edelleen vienti- tai yhteisömyyntinä, joudutaan tehty marginaaliverovähennys purkaa.

Autoja myydään käteisellä, osamaksulla tai näiden yhdistelmällä ja kyseessä saattaa olla myös vuokrattu leasing-auto. Tomperi (2017, 53) kuvaa leasing-rahoituksen olevan käyttöomaisuuden pitempiaikaista vuokrausta, joka on usein hyvä vaihtoehto osamaksukaupalle. Leasing-sopimuksen päätyttyä on usein mahdollista lunastaa käyttöomaisuutena ensin vuokrattu kohde omaksi etukäteen sovitulla hinnalla. Leasingin ollessa vuokratuloa, tarkoittaa se täten myös vuokranantajalle arvonlisäverovelvollista tuloa ja myös vuokraa maksavalle arvonlisäverollista vuokramenoa. Rahoitusleasingsopimuksessa vuokran kohteena olevan esineen edut ja riskit siirtyvät suurimmalta osin vuokralle ottajalle, kun sopimus on tehty. Tällöin vuokralle ottaja voi valita kirjanpidossaan käsittelyvaihtoehdon: vuokrasopimusta voidaan käsitellä kuten muitakin vuokrauksia tai vuokrasopimusta voidaan käsitellä IAS (International Accounting Standards) 17-standardiin perustuen siten, kuin esine olisi itselle ostettu. Kirjanpidossa rahoitusleasing käsitellään, kuin vuokrattu kohde olisi ostettu velaksi. Taseeseen kirjataan nykyarvo vuokrakaudelle, esimerkiksi kalusto tilille ja sama summa velka tilille. Velkaerää lyhennetään vuokrasta koron jälkeen jäävällä määrällä, kuten osamaksuerissäkin, ja omaisuuserästä voidaan tehdä myös poistoja normaalisti.

Useimmiten kaupassa saadaan vaihdossa asiakkaan auto ja asiakas saattaa lisäksi haluta huoltopaketin tai vakuutuksen kaupan yhteydessä. Asiakkaalla saattaa olla myös jäännösvelkaa edellisestä autokaupasta. Täten jo yksin esimerkiksi myyntilaskun käsittelyyn ja kohdistamiseen tai verotusasioihin liittyy autokaupassa paljon muista toimialoista poikkeavia piirteitä, jotka on huomioitava yrityksen kirjanpidossa.

1.1 Työn tausta

Toimeksiantajayrityksellä on autokauppaan liittyvää liiketoimintaa Suomessa usealla paikkakunnalla. Valikoimaan lukeutuvat useat automerkit kuten Audi, BMW, Citroën, Dacia, Ford, Honda, Kia, Mercedes-Benz, Mitsubishi, Nissan, Opel, Renault

SEAT, Škoda, Volkswagen ja Volvo. Henkilöautokaupan lisäksi yrityksellä on valikoimassaan raskaan kaluston ajoneuvoja. Yritys työllistää satoja henkilöitä eri toimipisteissään.

Autokaupan lisäksi toimeksiantajayritys tarjoaa auton huoltopalvelut ja oheispalveluita kuten vauriokorjausta, pesuja, katsastusta ja renkaanvaihtoa paikkakunnan toimipisteestä riippuen.

Tomperi (2017, 168) määrittelee konsernin muodostuvan kahdesta tai useammasta juridisesti itsenäisestä yhtiöstä. Konsernissa emoyrityksellä on määräysvalta siihen liittyvissä muissa yrityksissä, joita kutsutaan tytäryrityksiksi. Tämän työn toimeksiantajayritys on konserniyhtiö, jonka muodostavat kaksi pääyhtiötä, kaksi kiinteistöyhtiötä ja useampi pienempi yhtiö.

1.2 Työn tavoite ja tutkimusmenetelmät

Päätavoitteena on löytää toimeksiantajalle sopivin taloushallinnon ohjelma kirjanpitiimin näkökulmasta katsoen ja kertoa ohjelman valintaprosessista. Tavoitteena on selvittää, millaisia erityispiirteitä autokaupan toimiala sisältää ja mitä työntekijät toimeksiantajayrityksen kirjanpidon tiimissä edellyttävät uudelta ohjelmalta. Toimeksiantajayrityksen tavoitteena on ohjelman uudistuksen myötä saavuttaa tehokkuutta ja käyttömukavuutta taloushallintoon.

Opinnäytetyö toteutetaan toiminnallisena tutkimuksena, jossa tiedonkeruumenetelmänä käytetään avointa haastattelua. Tutkimusmenetelmänä tässä työssä on käytetty myös vertailua ja vertailun lisäksi tutkijan omaa havainnointia. Silloin tämä tutkimustyö perustuu enemmän kvalitatiiviseen eli laadulliseen tutkimusmenettelyyn. Kvalitatiivinen tutkimus antaa paremmin vastauksen tämän työn tutkimusongelmaan eli tarkoitukseen löytää autokaupan toimialalla toimivalle toimeksiantajayritykselle parhaiten sopiva taloushallinnon ohjelma. Kvantitatiivinen tutkimus perustuu enemmän numeeriseen, tilastolliseen tietoon kun taas kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä pyrkii ymmärtämään ominaisuutta tai ilmiötä. Tässä työssä on hyödynnetty molempia tutkimusmenetelmiä.

Aikaisempia opinnäytetöitä löytyi autokaupan kirjanpito-ohjelmistoon liittyen vähän. Yleisesti taloushallinnon sähköisiin järjestelmiin liittyen löytyy useita tutkimustöitä eri näkökulmiin liittyen. Aiemmin yrityksen liiketoiminnan tehostamista sähköisen järjestelmän avulla on tutkinut muun muassa Maija Rinta (2012), kuvaten sähköistä taloushallintoa kokonaisuudessaan. Työssään hän toteaa, että taloushallinnon sähköistämisprosessissa on ajateltava kokonaisuutta ja toimiakseen mahdollisimman hyödyllisesti, on kaikkien osien toimittava saumattomassa yhteistyössä. Taloushallinnon sähköisen ohjelman käyttökokemuksista tilitoimistossa on aikaisemmin tehnyt opinnäytetyötä muun muassa Saku Peltonen (2018), keskittyen yhteen markkinoilla olevista ohjelmantarjoajista ja keskittyen työssään taloushallinnon kirjanpito-ohjelman käyttäjäkokemuksiin. Vaikka tilitoimisto toimialana on erilainen kuin autokaupan ala, löytyvät Peltosen (2018) ja myöskin Rinnan (2012) opinnäytetöistä samat tutkimuspäätelmät, jotka toteavat ohjelmanvalinnan olevan yrityksille pitkä prosessi, jonka suunnittelu kannattaa tehdä alusta alkaen huolellisesti.

1.3 Työn rakenne

Tämä työ sisältää alussa johdannon ja taustaa työhön ja toimeksiantajayritykseen liittyen. Alussa mainitaan lisäksi aiemmista opinnäytetöistä, jotka liittyvät sähköisen taloushallinnon ohjelmauudistukseen. Samalla todetaan, että autokauppaan liittyviä opinnäytetöitä taloushallinnon uudistukseen liittyen on vähän ja kerrotaan työn tutkimusmenetelmästä. Luvussa kaksi kerrotaan yleisesti sähköisestä taloushallinnosta ja sen historiasta. Kolmas luku liittyy investointeihin. Neljännessä luvussa kuvataan toimeksiantajayrityksen nykytilaa ja tavoitetilaa. Viides luku keskittyy tutkimukseen ja tutkimustuloksiin. Kuudennessa luvussa kerrotaan ohjelmantarjoajien ratkaisuksista, ehdotuksista toimeksiantajayrityksen ongelman ratkaisuksi ja luvussa seitsemän kerrotaan johtopäätökset ja pohdinta.

2 SÄHKÖINEN TALOUSHALLINTO

2.1 Teknologian kehitys kirjanpidossa

Taloushallinnon rooli yrityksissä on keskeistä ja merkittävää toimintaa, jossa nykyaikana teknologialla on suuri rooli. Taloushallinnon ohjelmavalinnoilla on suora vaikutus siihen, kuinka digitaaliseksi yrityksen taloushallinto muodostuu nykyisessä suurelta osin verkottuneessa liikeympäristössä. Ohjelmistoratkaisujen tulisi tukea yrityksen strategiaa ja taloushallinnon ohjelmien avulla käyttäjiään tarkoituksenmukaisesti. Varanka ym. (2017, 13) esittävät sähköiseen taloushallintoon lukeutuvan kaikki sähköisesti tehostetut taloushallinnon osat kuten kirjanpito, laskutukset tai raportoinnit. Digitaalisella taloushallinnolla he taas esittävät tarkoitettavan kokonaisvaltaisesti kaikkien käsittelyvaiheiden digitalisoimista ja automatisointia.

Lahti ja Salminen (2014, 35) esittävät, että yli sata vuotta sitten kehitettyä Taylorix-menetelmää pidetään ensimmäisenä kirjanpitojärjestelmänä, vaikka se ei ollutkaan sähköinen menetelmä. Taylorix-menetelmässä kirjanpidon tapahtumia kirjattiin reikäkorttien avulla mekaanisesti. Varsinaisen atk-pohjaisen kirjanpidon katsotaan alkaneen 1950-luvulta, jolloin tietotekniikka oli ainoastaan isojen yritysten käytössä. Ensimmäisiä valmisohjelmistoja tavattiin 1970-luvulta lähtien ja 1980-luvulla jo lisäksi pienten ja keskisuurtenkin yritysten tarpeisiin. Pienyrittäjät saattoivat hankkia PC:lle oman kirjanpidon ohjelman, kun 1990-luvulla PC:n käyttö alkoi yleistyä. Suuremmissa yrityksissä alkoivat yleistyä ensin niin kutsutut client-server –ohjelmistot ja EDI-standardin myötä sähköinen taloushallinto teki suuren kehitysaskelen eteenpäin. ERP-järjestelmän aikakausi alkoi 1990-luvulla ja 2000-luvun järjestelmiä kutsutaan pilvipohjaisiksi järjestelmiksi.

2.2 ERP-järjestelmä

Kaarlejärvi ja Salminen (2018, 35) toteavat, että toiminnanohjausjärjestelmiä kutsutaan ERP-järjestelmiksi (Enterprise Resource Planning), jotka koostuvat toisiinsa integroiduista sovelluksista samassa tietokannassa, joita voidaan käyttää osa-alu-

eittain. ERP-järjestelmät kattavat tyypillisimmin myynnin, tuotannon, huollon, henkilöstöhallinnon, projektihallinnan, materiaalinhallinnan, logistiikan ja taloushallinnon. ERP-järjestelmät ovat taloushallinnon keskiössä, koska taloushallinnon perustiedoissa määritellään ohjaustietoja, kuten kirjanpidon tilikartta, kustannuspaikat ja muut seurantaan tarkoitetut kohdetiedot.

Ohjelmistot ovat kehittyneet niin, että markkinoilla on tarjolla useita valmiita ohjelmistoja erilaisiin tarpeisiin. Kaarlejärvi ja Salminen toteavat (2018, 36–37) valmisohjelmistojen olevan standardimuotoisia ja siksi markkinoilla on myös tarjolla erillisratkaisuja käyttötarkoituksen mukaiseen tarpeeseen, mutta toteavat niiden heikkoudeksi sen, etteivät ne aina sovellu toisten tietokantojen ja sovellusten kanssa yhteen. Usein tällaisten liittymien yhteensovittamisen rakentamisessa on kovempi työ kuin itse uuden ohjelman käyttöönottamisessa. Tällöin puhutaan niin sanotuista rajapinnoista.

Uuden ohjelman suunnitteluvaiheessa kannattaa kiinnittää huomiota rakennetaanko ohjelmakokonaisuutta parhaiten yritykselle sopivista palasista, joita on tarjolla erillisratkaisuin vai kannattaako tehdä keskitetympi kokonaisratkaisu ohjelman suhteen. Lahti ja Salminen (2014, 44) esittävät, että mikäli lisenssit hankitaan omaksi, on tehtävä ratkaisu järjestelmien asentamisesta omalla vastuulla olevaan IT-ympäristöön vai tehdäänkö ohjelmistojen suhteen ulkoistamista kokonaan tai osittain. Yleistä viime vuosina on ollut kokonaisvaltainen prosessiulkoistaminen, jossa tarvittavat sovellukset sisältyvät palveluntarjoajan vaihtoehtoon. Yleistä on taloushallinnon tarvittavien sovellusten käyttäminen pilvipalveluna internetin välityksellä. Lisenssihankinnan lisäksi on mahdollista hankkia ohjelmatarkaisu vuokrasovelluksen kautta ohjelmistotarjoajalta tai pilvipalveluntarjoajalta. IT-toimintojen ulkoistuksessa usein yritys saattaa omistaa omat sovelluslisenssit ja laitteet. Tällöin puhutaan niin kutsutuista konesalipalveluista eli käyttöpalveluista, jolloin palveluntarjoaja huolehtii palvelusopimuksen määrittelyn mukaan laitteiden toiminnasta, tietoturvasta, ylläpidosta ja valvonnasta.

Ohjelmistovalintaa suunniteltaessa kannattaa miettiä, onko järkevää hankkia kunkin tarpeeseen erillissovellus vai käytetäänkö jo olemassa olevaa ERP-järjestelmää niin laajasti, kuin mahdollista. Valintaan vaikuttavat useasti hinta, käyttäjäystävällisyys ja teknologia. Kannattaa myös miettiä, ostetaanko järjestelmälisenssit

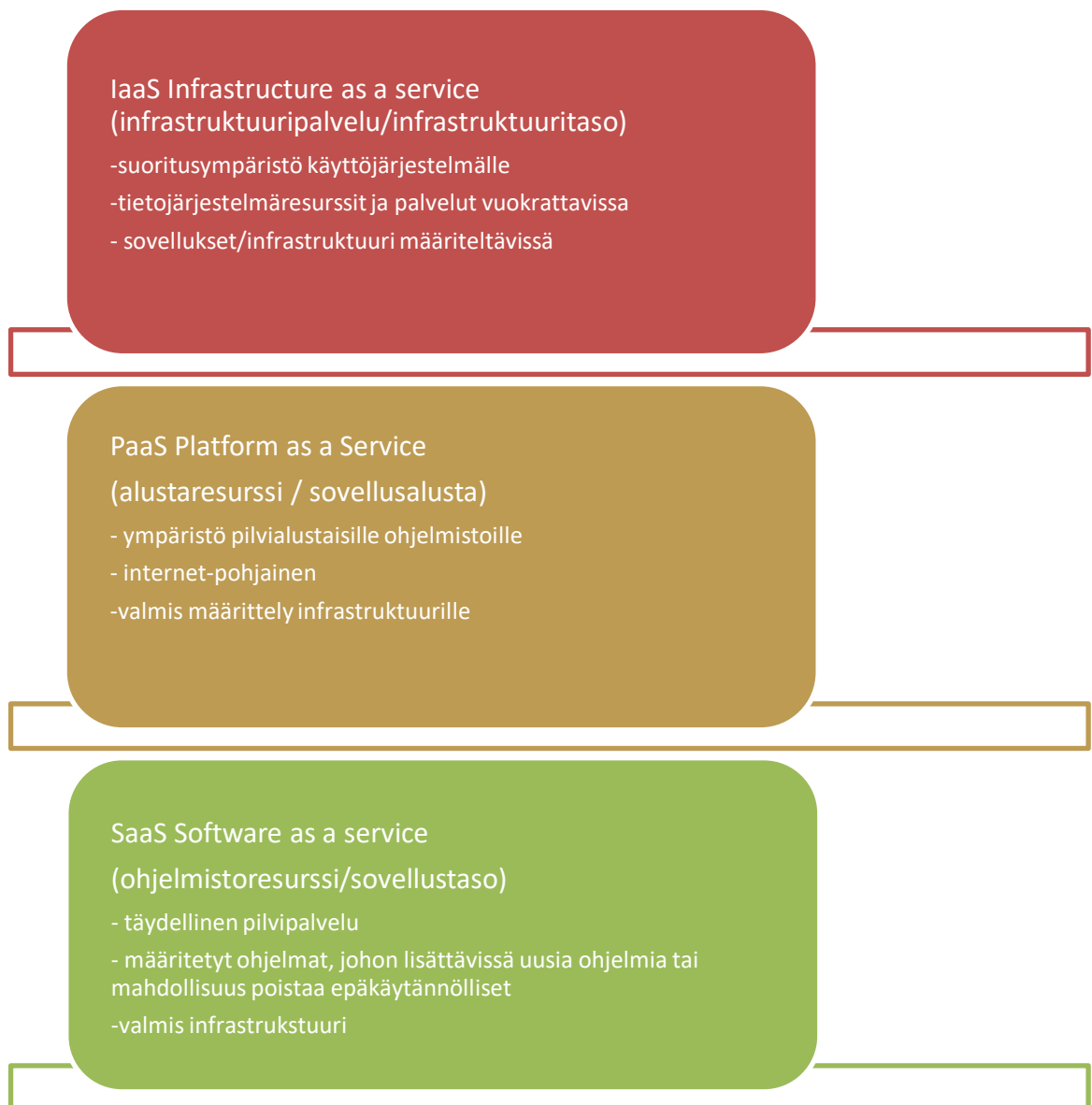
omaksi vai toteutetaanko uudistus pilvipalveluna. Tärkeintä on osata valita tärkeimmät prosessit ja asiat, joiden on toimittava varmasti yrityksen toiminnan kannalta nyt ja tulevaisuudessa, koska järjestelmähankinta on mittava ja kauas tulevaisuuteen vaikuttava päätös.

2.3 Liittymät ja pilvipalvelut

Pilvipalveluilla Salo (2010, 16) viittaa malliin, jossa tietotekniikkaresursseja tarjotaan verkon välityksellä käytettäväksi ilman, että käyttäjä tietää missä resurssit sijaitsevat. Pilvipalvelut ovat IT-resurssien, kuten ohjelmistojen, laitteistojen tai palvelujen tarjoamista asiakkaalle verkon kautta. Pilvipalvelun käsitettä käytetään informaatioteknologiassa meneillään olevan muutoksen kuvaamiseen, jossa keskeistä on palveluihin suuntautunut toimintamalli, jota ajavat taloudelliset, teknologiset ja kulttuuriset olosuhteet. Pilvipalveluita pidetään teknologisenä kehitysaskelena, mutta myös liiketaloudellisessa ajattelutavassa uutena tapana hyödyntää tietotekniikkaa.

Kaarlejärven ja Salmisen mukaan (2018, 41) voidaan todeta, että on olemassa tietotekniikan eri sukupolvia. Alussa olivat keskustietokoneratkaisut, joissa keskuskooneelle oli pääteyhteys, jolla oli komentokielinen käyttöliittymä. Nykyään tilanne on sellainen, että käyttöliittymät ovat pääosin graafisia ja web on käyttöliittymä. Tällöin yhteys ohjelmistoon voi tapahtua paikasta riippumatta esimerkiksi mobiililaitteiden välityksellä. Nykyajan trendi suuntaa Kaarlejärven ja Salmisen (2018, 45) mukaan yhä enemmän niin kutsuttujen pilvipalveluiden suuntaan koko toiminnanohjauksen kannalta. Tällä tarkoitetaan sitä, että yritykset enää harvemmin ostavat itselleen järjestelmälisenssejä vaan järjestelmät sijaitsevat pilvipalveluissa, jolloin ne eivät ole yrityksen omalla palvelimella, vaan palveluntarjoajan palvelimella ja asiakas käyttää palveluita internetin kautta (Mikä pilvipalvelu on?). Etuna palvelussa on se, että palveluun tallennettuihin tietoihin pääsy on mahdollista ajasta ja paikasta riippumatta esimerkiksi mobiililaitteella ja että palveluntarjoaja vastaa myös palvelun kehittämisestä.

Pilvipalvelut voidaan luokitella (Varanka ym. 2017, 24–25) ja tyypillisimmin ne jaetaan kolmeen kategoriaan, kuten kuviossa 1. Kolmeen osaan jako on yleisimmin käytetty pilvipalveluiden malli, muttei ainoa tapa luokitella pilvipalveluita.

Kuvio 1. Pilvipalveluiden luokittelumalli (Varanka ym. 2017, 24–25).

Infrastruktuuritasolla eli IaaS-tasolla tarjotaan käyttöjärjestelmälle suoritustaso, suoritusympäristö käyttöjärjestelmälle. PaaS-tasolla sovellusalusta tarjotaan pilvialustaisille ohjelmistoille ja käyttö mahdollistuu internet-pohjaisesti. SaaS-pohjaisessa ohjelmistossa käyttäjä saa palvelun pilvestä kokonaan, mikäli käyttäjällä on selain-pohjainen asiakasohjelma ja palveluntarjoaja huolehtii kaikista palvelun osista (Varanka ym. 2017, 26).

Informaatioteknologian kohdalla on usein haasteellista osata määrittää kaikkia sen aiheuttamia kustannuksia. Lahti ja Salminen (2014, 46–47) toteavat pilvipalveluiden

etuna olevan kustannustehokkuuden, koska veloitus ohjelman käyttämisestä perustuu tapahtumiin. Hinnoittelu perustuu täten käytettävien sovellusten, käyttäjämäärän ja kapasiteetin tai kaikkien yhdistelmän mukaan. Palveluveloitukseen kuuluu laitteistot, tietoturva, ohjelmistolisenssit ja infrastruktuuri eli tietoliikenneverkot ja tilat muun muassa. Pilvipalvelun kiistaton etu on myös sen räätälöintimahdollisuus käyttäjätarpeisiin. Palveluntarjoajat huolehtivat lisäksi käyttöönoton konsultoinnista, käyttäjien kouluttamisesta ja tukipalveluista, kuten neuvonnasta. Asiakkaan ei tarvitse huolehtia myöskään sovelluksen ylläpidosta tai päivityksistä. Suuremmille yrityksille suositellaan niin kutsuttuja *private-cloud* -palveluita, joissa ohjelmisto voidaan eriyttää ainoastaan käyttäjäyrityksen käyttöön, jolloin räätälöintimahdollisuudet omiin tarpeisiin ovat vielä paremmin käytettävissä.

Pilvipalveluiden jako voidaan Salon mukaan (2010, 19) edellä mainittujen lisäksi tehdä yksityiseen pilveen, yhteisölliseen pilveen, julkiseen pilveen tai hybridipilveen. Yksityisessä pilvessä organisaatio omistaa ja käyttää pilvipalvelua yksin ja hallinnoinnista vastaa kolmas osapuoli. Yhteisöllisessä pilvessä pilvipalvelu on useamman organisaation yhteisessä omistuksessa ja samoin yhteisesti käytössä. Hallinnoinnista vastaa yhteisöllisessäkin pilvessä kolmas osapuoli. Julkisen pilven ominaisuuteen kuuluu maksullinen pilvipalvelun käyttö halukkaille. Edelleen hallinnoinnista vastaa palveluntarjoaja. Hybridipilvessä on yhdistelmä kaikkia lajeja, mutta osa pilviarkkitehtuurista on yksityistä, osa yhteisöllistä ja osa on julkista.

Kaarlejärvi ja Salminen (2018, 46) toteavat pilvipalvelun olevan vaivaton ratkaisu yrityksille, koska tällöin yrityksen ei tarvitse huolehtia sovellusten ylläpitämisestä ja päivityksistä. On kuitenkin tärkeää huolehtia eri ohjelmistojen yhteensopivuudesta ohjelman käyttöönottoa suunniteltaessa. Varanka ym. (2017, 27) esittävät pilvipalveluiden etuja olevan muokattavuus käyttäjän tarpeen mukaisiksi, päätelaiteriippumattomuuden, mobiililiikkuvuuden ja kustannukset. Heidän mukaansa mahdollisista riskeistä vastaa palveluntarjoaja, mikä on myös kustannusetu asiakkaalle. Palveluntarjoajalla on myös vastuu huolehtia ulkoisesta tietoturvasta, mutta asiakkaalla on vastuu tietoturvan sisäisestä puolesta. Varankan ym. (2017, 29) mukaan pilvipalveluiden turvallisuutta voidaan hallita selkeällä sopimuksella riittävän yksityiskohtaisesti, kirjaamalla sopimusehtoihin kummankin osapuolen näkökulmasta tärkeitä vastuita.

2.4 Pilvipalveluiden riskit

Yrityskäyttäjän näkökulmasta katsottuna pilvipalveluihin liittyy monien hyötyjen lisäksi myös riskejä. Yrityksen on Salon mukaan (2010, 36) ennen kaikkea huolehdittava, että vaatimukset tarvittaville tietoliikenneyhteyksille täyttyvät. Tietoliikenneyhteyksiin lukeutuvat muun muassa yhteydet yrityksen sisällä, yhteistyökumppanien välillä, toimitilojen ulkopuolella olevien työntekijöiden välillä, yrityksen ja pilvipalveluiden tarjoajien välillä. Tietoliikenneyhteyksien toimivuudesta, kapasiteetin hallinnasta tai heikosta tiedonsiirtonopeudesta ei saisi muodostua pullonkaulaa, toimintojen hidastumista.

Yhtenä merkittävimmistä riskeistä ovat tietoturvariskit. On olemassa riski, että joku ulkopuolinen pääsee käsiksi tietoihin. Salon (2010, 104–106) mukaan pilvipalvelun käyttäminen ei myöskään vapauta siitä vastuusta, joka yrityksellä on tietojen säilyttämisen luotettavuudesta ja turvallisuudesta, vaikka yrityksellä ei olekaan välttämättä tietoa siitä, missä tietoja lopullisesti säilytetään pilvipalvelun tarjoajan toimesta. Pilvipalveluntarjoajan on taattava, etteivät tiedot pääse toisten käsiin tai tärkeiden tietojen menettämiseen. Yksi haastavimmista riskeistä liittyy palvelun jatkuvuuteen. On mahdotonta ennustaa, kuinka moni pilvipalveluiden tarjoajista säilyy markkinoilla laajan tarjonnan vuoksi. Mitä enemmän palveluja on ulkoistettuna pilvipalveluihin, sen riippuvaisempi yritys on niistä. Ryhtyessään pilvipalveluiden asiakkaaksi, nousevat sopimusehtoihin kirjatut ehdot yhä tärkeimmiksi mahdollisten ongelma- ja poikkeustilanteiden sattuessa.

2.5 Ohjelmistorobotiikan edut

Ohjelmistorobotiikka (Robotic Process Automation, RPA) soveltuu tilanteisiin, joissa on manuaalisia ja rutiininomaisia työvaiheita. Taloushallinnossa robottia voidaan käyttää työkaluna ja helpottaa esimerkiksi kirjanpidossa useasti toistuvia työtehtäviä. Mikäli osa tehtävistä on mahdollista automatisoida, työkuormitus vähenee ja työn lopputuloksen laatu paranee. Työntekijät voivat keskittyä enemmän osaamista vaativiin tehtäviin silloin, kun esimerkiksi perustäsmäytykset kirjanpidossa voidaan hoitaa automatisaation avulla. Ohjelmistorobotin käyttöönotto onnistuu useimmiten helpommin ja edullisemmin, kuin järjestelmäprojektin käyttöönotto (Kaarlejärvi &

Salminen 2018, 53–55). Varankan ym. (2017, 14) mukaan keinoälyä ja robotiikkaa hyödynnetään jo taloushallinnon prosesseissa, esimerkiksi työaikaraportoinneissa.

Tilisanomat (5/2017) kertovat, että monessa organisaatiossa ohjelmistorobotiikka lähtee liikkeelle nimenomaan talous- tai palkkahallinnosta. Näiden organisaatioiden työntekijöille kehittyy osaamista, jota voidaan hyödyntää muidenkin prosessien kehittämisessä. Ohjelmistorobotiikan osaamisen kehittäminen on taloushallinnon ammattilaiselle suuri etu.

3 INVESTOINNIT

3.1 Erilaisia investointeja

Tuottavuuden ja tehokkuuden lisäämiseksi yritykset tekevät suuruudeltaan isompia tai pienempiä investointeja yritystoimintansa tukemiseksi. Tilisanomat (4/2013) määrittelee investoinneilla tarkoitettavan pitkävaikutteisia, rahamääriltään suuria hankintoja yrityksen toiminnan kehittämiseksi. Investoinnit voivat olla reaali- tai rahoitusinvestointeja. Rahoitusinvestointi saattaa olla esimerkiksi sijoitusta osakkeisiin ja reaali-investoinnilla rahaa käytetään jonkin tuotannontekijän hankkimiseen ja siten edelleen tuottojen saamiseksi yritystoiminnassa. Investointi kuuluu näin osana yrityksen strategian toteuttamiseen. Investoinnit voidaan jakaa näin Ikäheimon, Malmin ja Waldenin (2016, 164–166) mukaan myös operatiivisiin tai strategisiin investointeihin. Operatiiviset investoinnit tehostavat yritystoimintaa ja niiden tulisi olla strategian mukaisia. Strategisilla investoinneilla luodaan uusia toimintaedellytyksiä, jotka muuttavat yrityksen toiminnan rajoja, joista päätös tehdään yrityksen ylimässä johdossa.

Investoinnit ovat tyypillisesti ajallisesti pitkäkestoisia, laajoja vaikutuksiltaan ja niihin sitoutuu paljon pääomaa, mutta myös epävarmuutta, koska ne muuttavat usein yrityksen toimintaa. Päätökset investoinneista edellyttävät täten tarkkaa harkintaa. Keskeistä investointeja tehtäessä on hyvä prosessin hallinta päätöksenteosta investoinnin toteuttamiseen, käyttöönottoon ja jälkiseurantaan saakka.

Ikäheimo ym. (2016, 166) tuovat esiin Shapiroon viitaten (2005), että investointeja voidaan tarkastella yrityksissä myös tehtäväkohtaisesti. Joitakin investointeja velvoittaa tekemään laki. Tällaisia investointeja ovat investoinnit esimerkiksi turvallisuuden tai ympäristöön. Korvausinvestoinneilla tarkoitetaan laitteita tai kalustoa, joka kuluu käytössä ja on jossain vaiheessa korvattava uudella. Kustannuksia säästäviä investointeja tehdään kustannussäästöjen saavuttamiseksi. Tällaisia investointeja ovat esimerkiksi investoinnit halvemman työvoiman maihin työvoimakustannuksissa. Tuotteen kysynnän kasvun tyydyttämiseksi saatetaan tehdä tuotannon laajennusta koskevia investointeja ja toisaalta saatetaan tehdä investointeja kokonaan uusien tuotteiden kehittälemiseksi (Ikäheimo ym. 2016, 166).

Yritykset pyrkivät hyödyntämään investointilaskelmia liittyen investointien tekoon päätöksentekohetkellä. Usein laskelmilla on vaikeaa osoittaa investoinnista saavutettavaa hyötyä, koska joudutaan arvioimaan hankalasti arvioitavia tekijöitä. Esimerkiksi uuden taloushallinnon ohjelman käyttöön ottamisen suunnitteluvaiheessa voidaan listata osa taloudellisista hyödyistä pääpiirteittäin ja toisaalta esimerkiksi rahalliset kustannukset pystytään laskemaan tarkkaankin. Osa saavutettavista hyödyistä tai toisaalta riskeistä saattaa jäädä kokonaan huomioimatta. On haastavaa osata arvioida tulevaisuuden tarpeita ja tapahtumia ennakolta.

3.2 IDC-malli

Ikäheimo ym. (2016, 168–170) esittävät, että investointien päätöksentekoprosessia on mahdollista havainnollistaa IDC-mallia (Simon 1955) soveltaen, jossa investointien tekeminen on jaettu neljään vaiheeseen:

Kuvio 2. IDC-malli (Ikäheimo ym. 2016, 168–170).

3.2.1 Ensimmäinen vaihe

Ikäheimo ym. (2016, 168–170) esittävät, että IDC-mallin (Simon 1955) ensimmäisessä vaiheessa investointimahdollisuudet etsitään ja karsitaan. Kartoittamisvaiheessa lähtökohtana on yrityksen tai yksikön strategia, joka määrittelee mitä tehdään, miten toimitaan. Yleensä tässä vaiheessa on mahdollista pohdinnan jälkeen hahmottaa, onko investointikohde perusteellisemmän tarkastelun arvoinen.

3.2.2 Toinen vaihe

Toisessa vaiheessa Ikäheimo ym. (2016, 168–170) esittävät, että tässä (Simon 1955) IDC-mallin vaiheessa, kartoitetaan vaihtoehdot niiden investointikohteiden osalta, jotka etenevät ensimmäisestä vaiheesta jatkoon. Päätöksenteon tukena käytetään usein kassavirtoihin perustuvaa investointilaskelmaa, jonka avulla voidaan esittää arvio investoinnin tuomasta hyödystä. Investointilaskelma saattaa painottua esimerkiksi investoinnin nopeaan takaisinmaksu-aikaan tai pääoman tuottoon. Usein käytössä onkin useampi eri menetelmä. Usein arvioidaan lisäksi investointiin liittyviä riskejä tai toisenlaisia vaihtoehtoja investoinnin toteuttamiselle.

3.2.3 Kolmas vaihe

IDC-mallin (Simon 1955) kolmannessa vaiheessa Ikäheimo ym. (2016, 168–170) esittävät vaiheen, jossa investointi toteutetaan. Investoinnin toteuttamisvaiheessa tärkeää on projektinhallintakyky. Aikataulutuksesta, kustannusarvioista ja maksuista on hyvä laatia selkeät suunnitelmat. Huolellinen suunnittelu ja toteuttaminen sekä tarkasti laaditut sopimukset ovat keskeisessä asemassa projektin toteutusvaiheessa.

3.2.4 Neljäs vaihe

Viimeisessä eli neljännessä vaiheessa IDC-mallin mukaan (Simon 1955) investointi otetaan käyttöön, usein ensin koekäyttöön, jolloin voidaan varmistua halutusta toimivuudesta. Täysimääräinen käyttöönotto saattaa viedä aikaa kuukausia, joskus vuosiakin. Neljänteen vaiheeseen kuuluu myös jälkitarkkailu eli tällöin voidaan vielä muuttaa joiltakin osin jo tehtyä investointia tai ottaa opiksi mahdollisia tulevia investointiprosesseja varten. Jälkitarkkailu kuluttaa usein paljon ajan lisäksi henkilöstö- ja rahoitus resursseja. (Ikäheimo ym. 2016, 168–170.)

3.3 Investointi informaatioteknologiaan

Epäonnistunut hankinta saattaa koitua yritykselle taakaksi, vaikka investointeihin liittyy aina epävarmuutta. Etenkin aineettomat investoinnit, kuten investoinnit ohjelmistoihin, niiden kehittämiseen tai toiminnanohjausjärjestelmiin saattavat muodostua hankaluudeksi johtuen esimerkiksi aiemmin hankitun ohjelmiston epäsuosiollisuudesta integroida uusia kehittyneempiä osia. Ikäheimo ym. (2016, 165) toteavat, että yksittäinenkin investointi saattaa vaikuttaa siihen, minkälaisia investointeja tulevaisuudessa voidaan tehdä. Etenkin IT-investointien merkitys organisaatiossa on laaja, koska se kytkeytyy monen yksikön toimintoihin ja toimintaan sidosryhmien kanssa. Vaikutuksia ei näin voida arvioida pelkästään taloudelliselta näkökannalta katsottuna. Sijoitukset informaatioteknologiaan sitovat useimmiten paljon pääomaa useaan kohteeseen ja toisaalta vapauttavat sitä kassavirtojen myötä. Koska investointien vaikutukset sijoittuvat tulevaisuuteen, on niiden vaikutus kassavirtoihin, tuottoon vaikeasti ennustettavissa. Huomioitavaa on tietenkin myös se, kuinka suunniteltu investointi on suunniteltu alun alkaen rahoitettavan ja minkälaisiin henkilöstöresursseihin on varauduttava.

Harvemmin on mahdollista myöskään peruuttaa jo tehtyä investointia. Yritykselle räätälöityä IT-investointia on hankala myöskään myydä jollekin toiselle. Investointipäätöksiä tehtäessä on tärkeää pohtia nykytilaa ja etua, minkä investointi toisi tullessaan. Nykytilan ja tavoitetilan pohdinnat auttavat selvittämään tilaa, jossa ollaan ennen investointia ja toisaalta, mitä etua investointiin ryhtymisellä voitaisiin saavuttaa tulevaisuudessa. Toisaalta vaatimusmäärittelyä tehtäessä saatetaankin päätyä tilanteeseen, jossa tarvetta esimerkiksi IT-investointiin ei olekaan tai on riittävää uudistaa vain jokin tietty osa.

4 NYKYTILA

4.1 Yrityksen nykytila

Toimeksiantajayrityksellä on käytössään taloushallinnon toiminnanohjausjärjestelmä 90-luvun loppupuolelta, johon on integroitu muita erillisratkaisuja. Sanna Kaarlejärvi ja Tero Salminen (2018, 11) kertovat Suomen olevan maailman ensimmäinen maa, joka vuonna 1997 mahdollisti siirtymisen paperisesta taloushallinnosta sähköiseen taloushallintoon. Tätä vertailukohtaa käyttäen, toimeksiantajayrityksellä on siis käytössään ensimmäisiä sähköisen taloushallinnon järjestelmiä, joita Suomessa on käyttöönotettu. Käyttöönoton jälkeen ohjelmaan on lisätty osia sekä päivitetty korjaamo- ja varaosapuolen ohjelmaa, mutta muuten ohjelma on alkuperäinen.

Yli kahdessakymmenessä vuodessa digitaalisten taloushallinnon ratkaisuissa on Kaarlejärven ja Salmisen (2018, 11,13) mukaan päästy siihen, että taloushallinnon pääosassa on digitaalisuus ja taloushallinnon teknologian ja datan kehitys on edelleen kiihtyvää ja automaatioasteet nousevat nousemistaan, jolloin puhutaan älykkään taloushallinnon vaiheesta.

Nykyisen ohjelman tullessa toimeksiantajayrityksessä elinkaarensa päätökseen, on löydettävä luotettava ja parhaiten sopiva taloushallinnon ohjelma autokaupan tarpeisiin. Autokauppa asettaa omat erityisvaatimuksensa taloushallinnon ohjelmalle. Nykyinen järjestelmä rakentuu monista eri toiminnoista. Kuviossa 3 on esitettyinä pelkistetysti nykyistä järjestelmää, joka muodostuu monesta eri sovelluksesta. Kuvio havainnollistaa, kuinka monesta eri sovelluksen osasta esimerkiksi autokaupan jokapäiväisessä käytössä olevat taloushallinnon työkalut saattavat muodostua.

Kuvio 3. Ohjelmistojen moniosainen kokonaisuus.

Nykyisessä järjestelmässä hankalaksi koetaan järjestelmän monimutkaisuus ja kankeus. Moniosainen, palasista koostuva järjestelmä on monimutkainen. Tarvittavan tiedon haku, kuten tietyn laskun tai tositteen haku koetaan hankalaksi, koska tietoa

on haettava monesta eri paikasta monen eri ohjelman kautta. Positiivista nykyisessä ohjelmassa on hyvä toimintavarmuus, luotettavuus ja virusturvallisuus.

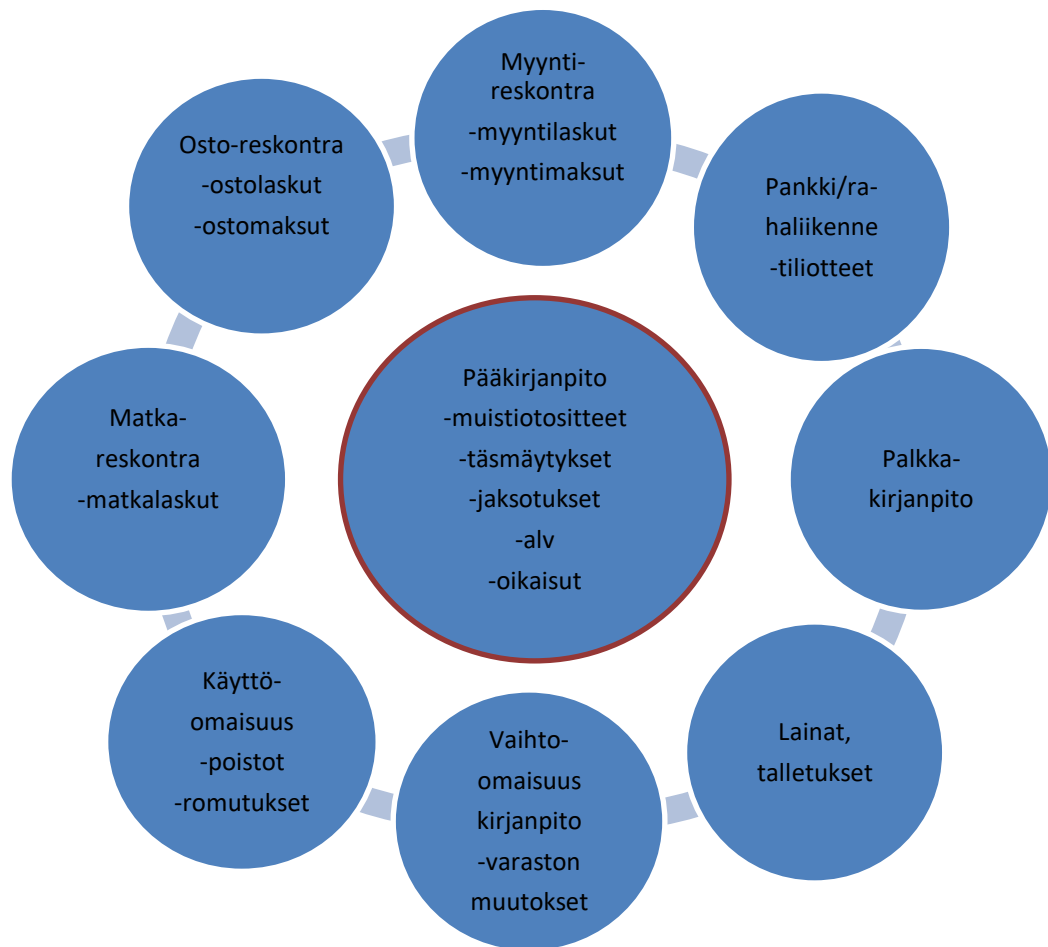
Hankalinta nykyisessä ohjelmassa on käyttökokemusten mukaan täsmäytysten teko ja etenkin se, että tietoa on etsittävä liian monesta paikasta rutiininomaisissakin kirjanpidon tehtävissä. Tositteiden tietoihin ei pääse suoraan porautumaan, mikä olisi tärkeää ja helpottaisi kirjanpidon työvaiheissa, esimerkiksi tulos- ja tasetilejä tarkasteltaessa. Tilikarttaan on hankalaa ja aikaa vievää perustaa uutta tiliä ja lisäämisen jälkeen on päivitettävä uusi tili monelle eri raportille. Tilikartan tekeminen ja suunnittelu on tärkeää, koska tilikartan ja siinä olevien seurantakohteiden avulla tehdään raportointeja. Lahden ja Salmisen (2014, 155) mukaan tilikartan on oltava vähintään niin tarkka, että saadaan muodostettua kirjanpitoasetuksen mukainen tuloslaskelma ja tase, mutta kuitenkin olisi hyödyllistä säilyttää ne tilit, joita halutaan omina kuluerinään säännöllisesti tarkastella. Nopean tiliöinnin ja tallennuksen vuoksi tilikartan tulisi olla yksinkertainen ja mahdollisimman lyhyt.

4.2 Yrityksen tavoitetila

Toimeksiantajayrityksen tavoite on uudistaa taloushallinnon ohjelmistoa. Lahti ja Salminen (2014, 150–151, 154) esittävät, että yritystoiminnassa kirjanpidon kirjaukset koostuvat pääkirjanpitoon liiketoiminnan eri prosessien kirjauksista, tehdyistä tositteista ja osakirjanpitojen tapahtumista. Esimerkiksi osto-, myynti-, käyttöomaisuusreskontra ja kassakirjanpito ovat osakirjanpidon lähteitä. Tapahtumia voidaan siirtää osakirjanpidosta pääkirjanpitoon päivittäin tai kuukausikohtaisesti koostettuna.

Tositteelta on tultava ilmi tositteiden alkuperäisen tapahtuman muodostanut liiketapahtuma. Kirjanpitolain (L 30.12.2015/1620) 2 luvun 5 § säädetään kirjauksen perustumisesta päivättyyn, järjestelmällisesti numeroituun yksilöityyn tositteeseen, joka todentaa liiketapahtuman. Yhteys liiketapahtuman, tositteiden ja kirjauksen välillä on oltava vaivatta todettavissa. Kirjanpitolain samassa pykälässä mainitaan lisäksi, että mikäli kirjauksen perusteeksi ei saada ulkopuolisen antamaa tositetta, on kirjanpitovelvollisen itse laadittava asianmukainen varmennettu tosite.

Pääkirjanpidossa tehtävät tositteet ovat muistiotositteita, joihin liitteeksi arkistoidaan kaikki se aineisto, millä kirjattavaan summaan on lopuksi päädytty. Tositteet on hyvä jaotella vielä eri tositelajeihin, että niiden löytäminen ja arkistointi olisi helpompaa. Omat tositelajinsa olisi hyvä olla osakirjanpidoittain, esimerkiksi omat tositelajinsa myynti- ja ostoreskontralle.

Kuvio 4. Pääkirjanpidon osa-alueet (Lahti & Salminen 2014, 152).

Uudistuksen myötä toimeksiantajayrityksen ensimmäinen tavoite on uudistaa kirjanpidon ohjelma sekä myynti- ja ostoreskontrat. Myöhemmässä vaiheessa on tarkoitus ottaa mukaan lisäosia. Ohjelman vaihdoksella pyritään toiminnan tehostamiseen ja parempaan ennustettavuuteen sekä reaaliaikaisempaan taloushallintoon. Uudistuksen myötä taloutta olisi helpompaa tarkastella tarkemmin, useammin ja yksityis-

kohtaisemmin. Uudistuksen myötä huomioidaan myös sen mukanaan tuoma käyttäjäturvallisuus sähköisen taloushallinnon työkalua päivittäin työssään käyttäville toimeksiantajayrityksen työntekijöille.

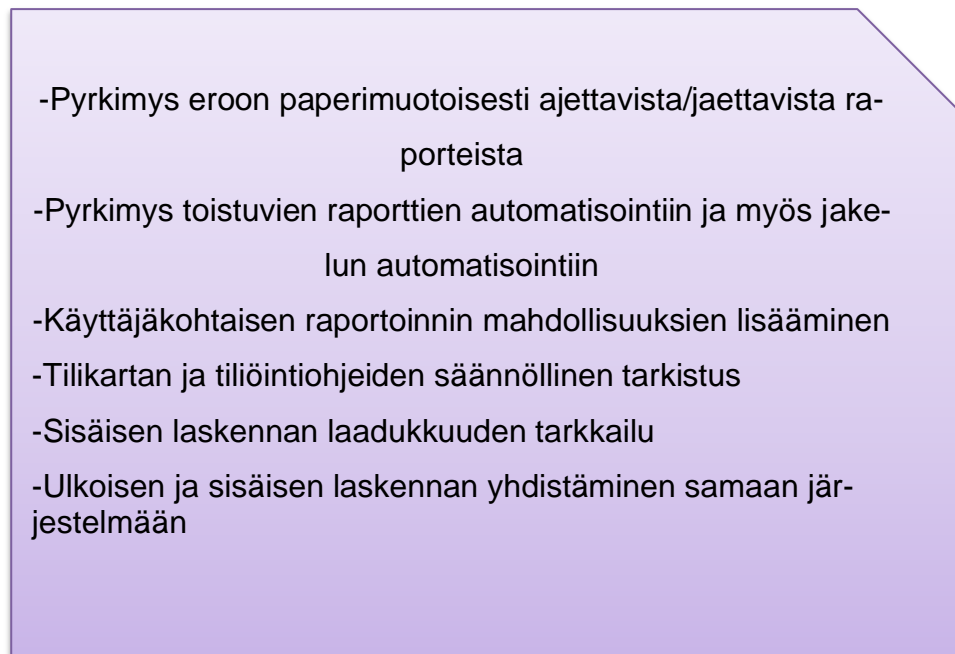
Johtuen vallitsevasta epävarmasta maailman taloustilanteesta raportoinnin merkitys korostuu yrityksissä. Lahden ja Salmisen (2014, 172) mukaan raportointiin kohdistuu paljon vaatimuksia ja odotuksia, joihin myös digitaalinen taloushallinto liittyy. Parhaimmillaan siten, että raporteja muodostuu reaaliaikaisesti tai automaattisesti. Tällöin niiden tuloksetkin ovat luotettavampia kuin manuaalisesti syötettyinä. Lahti ja Salminen (2014, 184–186) jaottelevat raportit staattisiin ja dynaamisiin raporteihin. Staattiset raportit muodostuvat aina tietyin parametrein ja tietyillä formaateilla, esimerkiksi halutun seurantakuukauden mukaan tulostettavat tulos- ja taseraportit. Dynaamiset raportointityökalut mahdollistavat raporttien muokattavuuden tarpeen mukaan, jolloin voidaan muodostaa raporteja tiedoista, joihin käyttäjällä on oikeus. Tällöin käyttäjän on mahdollista raportoida esimerkiksi tietyn automerkin myyntiä tietyinä kuukautena tai analysoida tietoa toisenlaisen muuttujan perusteella, esimerkiksi myyntikatteen mukaan. Raporttien avulla on mahdollista löytää poikkeamat ja sitä kautta keskittyä osa-alueisiin, jotka vaativat toimenpiteitä. Luotettavien raportointitulosten saavuttamiseksi on tärkeää määritellä perustiedot, etenkin tilikartan suunnitteluvaiheessa, että halutusta seurantakohteesta on mahdollista muodostaa raporteja. Keskeistä nykyaikaisessa sähköisessä raportoinnissa on myös raporttien jakelun automatisointi ja paperitulosteisten raporttien käsittelyn poisjääminen sekä mahdollisuus raporttien lukemiselle ajasta ja paikasta riippumatta.

Lahti ja Salminen (2014, 154–155) esittävät, että kirjanpidon perustietoja ovat yrityksen numerot, tilikaudet, tilikartat, tositelajit, sisäisen laskennan seurantakohteet ja arvonlisäverojen koodit. Ulkomaankauppaa harjoittavien yritysten, kuten tämän opin- näytetyön toimeksiantajayrityksenkin, on tehtävä koodit lisäksi yhteisömyyntiä ja -ostoja varten unohtamatta käänteistä verovelvollisuutta sekä EU:n rajojen ulkopuolista kaupankäyntiä. Konsernimuotoisessa yritystoiminnassa yritysten tiedot voidaan erottaa toisistaan yrityksen numeroin, jolloin aineistot ohjautuvat oikean yrityksen kirjanpitoon. Tilikarttaa suunniteltaessa on tunnistettava ensin asiat, joista on hyödyllistä raportoida. Raportointikohteiksi muodostuvat usein tilit, tositelajit tai tapah-

tumatyypit, seurannan kohteet tärkeysjärjestyksessään tai osajärjestelmien tapahtumatiedot tai perustiedot esimerkiksi varastoista, asiakkaista, toimittajista tai käyttöomaisuuden kohteista.

Tavoitetilassa toimeksiantajayrityksessä raportoinnit helpottuvat ja kirjanpidossa joi-takin työvaiheita on enemmän automatisoitu, kun uuden ohjelman myötä raportoin-tiin liittyvät työkalut määritellään tarkasti ennen käyttöönottoa.

Lahti ja Salminen (2014, 187) listaavat raportoinnin tueksi useita hyviä käytäntöjä, kuten kuviossa 5.

Kuvio 5. Hyviä raportointikäytäntöjä (Lahti & Salminen 2014, 187).

5 AINEISTO JA MENETELMÄT

5.1 Haastattelut

Tässä opinnäytetyössä empiirinen tutkimus tehtiin kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena, koska laadullista tutkimusta voidaan suorittaa esimerkiksi haastatteluin ja havainnoiden. Opinnäytetyöhön on haastateltu toimeksiantajayrityksen kirjanpidon tiimin työntekijöitä henkilökohtaisesti jokaisen kirjanpidon tiimin työntekijän oman näkemyksen esilletulon saamiseksi. Kirjanpidon tiimiin kuuluu kuusi kirjanpittäjää, jotka hoitavat kaikkien toimipisteiden kirjanpidon emoyhtiön toimipisteellä keskitetysti. Yhdeksi kirjanpidon tiimin jäseneksi lasketaan tämän opinnäytetyön tekijä. Haastattelulla on selvitetty nykyisen ohjelman hankaluuksia ja eniten aikaa vieviä työvaiheita. Haastattelulla on myös selvitetty, minkä asian pitäisi muuttua uuden ohjelman myötä ja pyydetty kertomaan konkreettisia esimerkkejä. Lopuksi on kysytty mielipidettä siihen, kannattaako työntekijä itse uuteen ohjelmaan siirtymistä. Haastattelut tehtiin kevään ja kesän 2020 aikana.

5.2 Nykyinen ohjelma

Haastatteluissa merkittävämmäksi ongelmaksi koettiin se, että tietoa joutuu etsimään nykyisessä ohjelmassa monesta eri paikasta. Tämän ongelman totesivat kaikki haastatteluun osallistujat. Näytöllä on usein pidettävä auki useaa sivua yhtäaikaisesti ja siirtyillä eri ohjelmien välillä. Tarvittaessa uusien tilikarttamerkintöjen tekeminen ja uudelleen päivittäminen koetaan haastavaksi ja aikaa vieväksi prosessiksi. Nykyinen ohjelma koetaan käyttöliittymältään kankeaksi ja pitkäikäiseksi nykyaikaisiin verrattuna. Samalla kuitenkin haastatteluissa tulee ilmi, että nykyisessä ohjelmassa positiivista on sen toimintavarmuus eikä sen toiminnassa ole esiintynyt esimerkiksi viruksia.

Kirjanpidossa tehdään myös paljon muistioita ja korjaustositteita sekä siirtoajoja, joista osa tehdään manuaalisesti. Oman lukunsa muodostavat kuukausittain tehtävät täsmäytykset, jotka aiheuttavat suuren työmäärän, mikä ilmeni haastattelutuloksista.

Kaarlejärvi ja Salminen (2018, 149) toteavat täsmäyttämisen tarkoittavan varmistusta siitä, että kaikki liiketapahtumat on käsitelty pääkirjanpidossa ja että tilien saldot ovat oikeelliset. Pääkirjanpidon ja pankkitilin täsmäytyksellä voidaan myös varmistua myynti- ja ostoreskontran maksutapahtumien oikeellisuudesta. Kirjanpidon tiimissä autoverojen, takuiden ja myyntisaamisten sekä luottokorttisaamisten täsmäytykset erityisen työläiksi.

Haastatteluissa ilmeni myös, että aikaa vie kirjanpitotiimin työssä erilaisten raporttien teko esimerkiksi maahantuojille, Intrastatille, Tilastokeskukselle ja alv-ilmoitusten tekoon. Intrastatille (Tulli 2019) ilmoitetaan tiedot EU:n tavaroiden tuonnista ja viennistä Suomen rajojen yli, toki joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta. Ilmoitus on tehtävä kuukausittain siitäkin huolimatta, ettei tuontia tai vientiä olisi kuluvana kuukautena ollutkaan. Haastavaksi tilanteeksi Suomen ulkomaankaupan kohdalla tekee Ahvenanmaa, koska Ahvenanmaa lukeutuu niin sanottuihin erityisiin veroalueisiin, mikä erottaa Ahvenanmaan EU:n arvonlisäverosta ja valmisteverolainsäädökistä (Tulli 2019). Ahvenanmaan kaltaisilla erityisveroalueilla ei täten sovelleta arvonlisävero- ja valmisteverolakeja. Verovelvollisten yritysten väliseen tavara- tai tavarasiiirtoihin EU:n jäsenvaltioiden välillä sovelletaan yhteisömyynnin säädöksiä. Tällöin EU:n alueella tapahtuvat tavaraostot ja -myynnit ilmoitetaan verottajalle alv-ilmoituksella. Myös palveluostoista ja myynneistä EU-alueella tehdään alv-ilmoitus verottajalle. Eräissä tilanteissa yhteisöhankinnat ovat kuitenkin verottomia, mutta niistäkin tehdään ilmoitus verottajalle. (Tavaroiden yhteisöhankinta 2017.) Työmääräisesti taloushallinnolle tämänkaltaiset erottelut, kuten arvonlisäverottoman toiminnan huomioiminen tuottaa laajasti tehtävää.

5.3 Tutkimustulos

Uuden ohjelman myötä toivotaan muutosta vanhoihin toimintatapoihin ja työn mielekkyyden lisääntymistä, vaikkakaan itse työmäärä ei niinkään vähentyisi. Tutkimustuloksen mukaan aivan kaikki haastateltavat eli kuudesosa ei kuitenkaan kannata siirtymistä uuteen ohjelmaan vaan pysyttelisivät ennemmin vanhassa ohjelmassa työläänsiirtymävaiheen vuoksi. Viisi kuudesosaa vastaajista kannattaa ehdottomasti uuteen ohjelmaan siirtymistä.

Uuden ohjelman myötä toivotaan yhteensopivuutta ja vaivatonta liittymistä vanhojen ohjelmien kanssa, koska muutos on vaiheittainen eikä kerralla uudisteta kaikkia osaluokkia. Toivotaan myös nykyaikaista nettipohjaista ohjelmaa, koska silloin työstettävyys helpottuu, mikä mahdollistaa esimerkiksi tiedostojen siirtämisen suoraan Exceliin.

Uudelta ohjelmalta odotetaan näppäryyttä ja sujuvuutta mahdollisimman yksinkertaisetuoin toimintaperiaattein. Toivotaan, että siirtymä vaiheessa voidaan olla varmoja kaiken tiedon siirtymisestä uuteen järjestelmään. Projektin aikana odotetaan ohjelmantarjoajalta aktiivista otetta, ehdotuksia ja suosituksia vanhojen toimintatapojen uudistumiseksi. Edellytetään, että ohjelmantarjoajilla on ammattitaidollista osaamista taloushallintoon liittyen.

Tarkemmin tarkasteltuna konkreettisista kehityskohteista mainittiin tutkimustulosten pohjalta täsmäytysten helpottuminen ja se, että tapahtumien vaivaton seuranta mahdollistuisi reaaliajassa. Tositteille pystyttäisiin porautua aiempaa vaivattomammin ja raporttien teko helpottuisi sekä määrällisesti että itse raportin teko helpottuisi.

Huomioidaan, että tilikarttoja tarvitaan useampi, vaikkakin yhtenäisyys ja tiliöintiohjeet säilyvät, mutta niihin tarvittaessa tehtävät muutokset helpottuisivat. Joidenkin työvaiheiden toivotaan automatisoituvan ja arkistoinnin toivotaan helpottuvan. Toivotaan, että myöhemmässäkin vaiheessa voidaan matalalla kynnyksellä lisätä ohjelmia järjestelmään. Halutaan, että suunnittelu- ja käyttöönotto vaiheessa tarjolla on riittävästi tukea ohjelmantarjoajalta. Halutaan riittävästi perehdyttämistä uuteen järjestelmään sen käyttöönoton aikana ja vielä myöhemminkin.

Huolenaiheena on, riittävätkö henkilöresurssit koko projektin ajaksi, koska uuden ohjelman suunnittelu- ja käyttöönotto vaihe vie arviolta puoli vuotta aikaa. Huolestuttaa myös, siirtyykö kaikki tieto oikeanlaisesti.

Konkreettisesti nykyisessä ohjelmassa eniten vie aikaa autovarastojen, joita on noin 50 kappaletta, varastosaldojen tarkastukset sekä autoverojen, takuiden ja myyntisaamisten täsmätykset. Sisäisten ostojen ja myyntien täsmäytys koetaan myös työlääksi. Taseen tilien tarkastus ja läpikäynti sekä tase-erän koostumuksen listamine vie aikaa. Tuloslaskelma tarkastetaan osastokohtaisesti myyntikatteeseen

saakka, osastoja on noin 200 tarkastettavaa. Uuden ohjelman myötä täsmäytykset luultavasti helpottuisivat, koska uusi ohjelma toimii reaaliaikaisemmin.

Raportoinnin todetaan vievän suuren osan työajasta. Kuukausittain tehdään raportointeja monelle eri taholle. Maahantuojille automerkkikohtaisesti, Intrastatille EU-ostoista, Tilastokeskukselle, Alv-ilmoitukset kaikilta konsernin yhtiöiltä sekä Alv-ilmoitus EU-myyneistä, maahantuonnista EU:n ulkopuolelta, arpajaisverot ja sisäiset tuloslaskelmat esimerkiksi. Raportoitavaa riittää ja raportoinnin merkitys korostuu toimeksiantajarytyksessä, koska on tärkeää seurata merkkikohtaista myyntiä. Uudelta ohjelmalta odotetaan helpotusta raporttien hallintaan ja jakamismahdollisuuksiin.

Muistiotositteita tehdään paljon esimerkiksi auto- ja varaosavarastojen muutoksia laskettaessa. Samaten työsuhde-, huollonsijais- ja leasingiin liittyviä muistiotositteita, kun autoja on siirrettävä käyttöomaisuuteen ja toisaalta palauttaa. Työsuhdeautojen osalta käydään kuluja läpi ja muutoksia kirjataan muistiotositteilla. Takuu-kirjauksia, korjausositteita, jaksotuksia tai niiden purkuja sekä ennakkomaksujen kirjauksia ja muita yksittäisiä asioita tehdään myös muistiotositteilla.

Siirtoajot, joita tehdään myyneistä, reskontrista, kirjanpidosta tai koskien palkkojen siirtoa tai arkistosiirtoja, tehdään päivittäin tai viikoittain. Uuden ohjelman myötä odotetaan helpotusta näihin siirtoihin, jopa joidenkin työvaiheiden toivotaan kokonaan poistuvan automaation myötä.

6 Esittelytilaisuudet

Toimeksiantajayrityksen johto on uuden taloushallinnon ohjelman hankinta prosessin myötä tehnyt selvitystyötä, minkälaisia taloushallinnon ohjelmia kilpailevilla, saman suuruusluokan yrityksillä samalla toimialalla on käytössään. Näitä yrityksiä on toimeksiantajayrityksessä haastateltu prosessin alkuvaiheessa puhelimitse talousjohdon ja pääkirjanpitäjän toimesta, jolloin valinta kahdesta vertailuun päätyneistä ohjelmistovaihtoehdoista sai alkunsa. Tämän seurauksena toimeksiantajayritys on päätenyt ratkaisuun, jossa juuri samalla toimialalla työskentelevät yhteistyökumppanit, joilla on jo kokemusta näistä ohjelmavaihtoehdoista, valikoituvat ohjelmavaihtoehto kandidaateiksi ja siksi juuri näitä kahta ohjelmantarjoajaa pyydettiin kertomaan omista ehdotuksistaan taloushallinnon ohjelmistoratkaisuksi.

Tässä opinnäytetyössä ohjelmantarjoajat nimetään Ohjelmisto 1:ksi ja Ohjelmisto 2:ksi. Vallitsevasta Korona-tilanteesta johtuen varsinaiset ohjelmaesittelyt ohjelmantarjoajilta on tehty Teams-kokousten muodossa toukokuussa 2020.

6.1 Ohjelmisto 1 esittelytilaisuus

Ohjelmisto 1 tarjoaa taloushallinnon ohjausjärjestelmävaihtoehtoaan toimeksiantajayritykselle. Ohjelmisto 1 on eräs Pohjoismaiden johtavista yritysohjelmistojen tarjoajista. Ohjelmisto 1 kuvataan moderniksi ja käyttäjäänsä opastavaksi ohjelmaksi yksinkertaisuudellaan, toimintavarmuudellaan ja joustavuudellaan. Käyttö on myös tietoturvallista, ajantasaista ja kustannustehokasta. Ohjelmistollaan tarjoaja lupaa asiakkailleen virheetöntä ja ajantasaista taloushallintoa, jota tuetaan kokonaisvaltaisesti ohjelmantarjoajan puolesta. Ohjelmiston kerrotaan olevan helposti integroitavissa muihin järjestelmiin ja sitä on helppo muokata yrityksen tarpeiden myötä. Ohjelmisto 1 korostaa ohjelmallaan olevan erityisen hyvät raportointimahdollisuudet.

6.2 Ohjelmisto 1:n edut

Ohjelmisto 1 taloushallinnon kokonaisratkaisun etuja ovat moniorganisaatioympäristö, joka mahdollistaa konserniyhdistelemisen ja monipuoliset raportointimahdollisuudet. Hyödyllisiä raportoinnin ominaisuuksia ovat esimerkiksi mahdollisuudet tuottaa useita valmiita raportteja, kuten laskutus- tai reskontralistoja tai pääkirjan ja päiväkirjan. Käyttäjakohtaisesti on myös mahdollista luoda jokaiselle käyttäjälle omat henkilökohtaiset raportointikohteet. Raportoinnit tapahtuvat vakiomuotoisesti eli raportit ovat reaaliaikaisia. Raportit on mahdollista tuottaa kaavioina, lukuina tai tulostukseen esikatseluna. Näin saadaan hyödyllistä tietoa päätöksenteon tueksi ja on mahdollisuus erilaisten seurantakohteiden tarkasteluun ja analysointiin. Lisäksi raporttien jakelutaakka vähenee, koska jokaisella käyttäjällä on mahdollisuus itse ajaa omat tarvittavat raporttinsa.

Kirjanpidossa huomioidaan ulkoinen ja sisäinen laskenta. Ulkoinen laskentatoimi muodostuu kirjanpidosta ja ulkoisille sidosryhmille suunnatuista raportoinneista, kuten esimerkiksi raporteista verottajalle. Tilinpäätöstiedot ja raportit verotukseen liittyen ovat tärkeimpiä ulkoisen laskentatoimen raportteja, joita säätelevät kirjanpitolaki ja kirjanpitoasetus sekä verotuksen lait. (Ulkoinen laskentatoimi. [Viitattu 7.6.2020].) Ohjelmisto 1 ohjelma huomioi alv-laskennan, kirjaukset sekä verotilikkä-sittelyn. Tilitykset siirtyvät verottajalle sähköisesti. Sisäisen laskentatoimen (Sisäinen laskentatoimi 2016. [Viitattu 7.6.2020]) tarkoitus on tuottaa työkaluja, taloudellisia laskelmia yrityksen johdon tueksi ohjaamaan oikeaan suuntaan ja asetettuihin tavoitteisiin. Ulkoisen ja sisäinen laskenta eroavat toisistaan siten, että ulkoista laskentatoimea säätelevät normit mutta sisäistä laskentaa eivät.

Kirjanpidossa Ohjelmisto 1 ohjelmassa jaksotukset on mahdollista kohdistaa halutuille kuukausille tai vuosille. Jaksotuksilla tarkoitetaan tuloja tai kuluja, jotka eivät kuulu tilikaudelle (Mikä on tilinpäätös 2016.). Ohjelman etuna on raportointiominaisuuden lisäksi mahdollisuus tarvittaessa porautua alkuperäiselle dokumentille, kuten tositteelle tai laskulle vaivattomasti. Alv-laskennassa, kirjauksissa ja verotilikkä-sittelyssä pystytään hyödyntää automaatiokirjauksia ja tehdä arkistointia sähköisesti.

Käyttöomaisuuskirjanpitoon Ohjelmisto 1 tarjoaa muun muassa reaaliaikaiset päivitykset kirjanpidosta rekisterien ja tositteiden osalta. Irtaimen omaisuuteen ja poistettavaan omaisuuteen kohdistuva seuranta on vaivatonta ja poistojen kirjaukset tehdään pääkirjanpidossa. Seuranta poistoista voidaan tehdä hyödykkeittäin. Kaarlejärven ja Salmisen (2018, 140) mukaan käyttöomaisuudella tarkoitetaan pitkäaikaisia investointeja, joita on tarkoitus käyttää hyödyksi yli kolme vuotta. Nämä investoinnit aktivoidaan ja kirjataan taseessa käyttöomaisuudeksi. Vaikutusaikanaan ne kirjataan kuluksi poistoina, joko suunnitelman mukaisina tai elinkeinoverolain mukaisina poistoina. Kaarlejärvi ja Salminen toteavat lisäksi, että taloushallinnon järjestelmissä on usein oma moduuli käyttöomaisuutta koskeville rekistereille.

Myyntireskontran etuna Ohjelmisto 1 -ohjelmassa on viitesuoritusten käsittely. Kaarlejärven ja Salmisen (2018, 130–132) mukaan Suomen pankkijärjestelmä ja viitenumero-käsittely mahdollistavat myyntireskontran automatisoinnin. Laskutusjärjestelmät muodostavat laskusta tapahtuman myyntireskontraan ja kirjaukset pääkirjanpitoon. Myyntireskontrassa pidetään rekisteriä myyntilaskuista ja niiden tilasta. Tällöin myyntireskontran päävaiheet jaetaan suoritusten kohdistamiseen, avointen saamisten seurantaan tai perintään. Suoritusten kohdistusvaiheessa voidaan hyödyntää viitenumerojärjestelmää. Kun asiakas on maksanut laskun oikealla viitenumerolla, on mahdollista kohdistaa tapahtuma kokonaan automaattisesti myyntireskontran viitenumerolla. Ilman viitenumeroa kohdistus on epävarmaa ja hankalampaa automatisoida. Mahdollisessa perintävaiheessa voidaan myyntireskontran kautta siirtää tarvittava viiteaineisto perintäpalvelujärjestelmään. Ohjelmisto 1 ohjelman etuna on saatavien vaivaton valvonta- ja seuraamismahdollisuus sekä suoritusten käsittely automatisoidusti. Ohjelmisto 1 etuna on myös mahdollisuus ottaa käyttöön ainoastaan yksi pankkitili reskontrittain, mistä olisi suuri helpotus verrattuna nykyiseen pankkiliikennejärjestelmään.

Ostolaskuprosessi on Kaarlejärven ja Salmisen (2018, 96–97) mukaan usein talousosastoilla eniten resursseja vievä tapahtuma, mutta ostolaskuprosessien automaatio on paljon kehittynyt ja automatisoitunut ohjelmistorobotiikan avulla. Monet yritykset hyödyntävät verkkolaskutusta, mutta paperisessa muodossa saapuvat laskut joudutaan skannaamaan sähköiseen muotoon. Ostolaskuprosessi alkaa, kun osto-

lasku otetaan yrityksessä vastaan. Ostolasku tiliöidään, tarkastetaan ja hyväksytään. Tarvittaessa tehdään reklamointi toimittajalle. Prosessi päättyy, kun lasku on maksettu ja kirjanpitoon kirjattu sekä arkistoitu. Maksuaineisto, joka muodostuu ostoreskontrasta, lähetetään pankkiin ja saadun tiliotteen perusteella kuitataan maksetuksi. Ohjelmisto 1 -ohjelma tarjoaa tehokkuutta ostolaskuprosessin kiertonopeuteen ja laskukohtaiseen automatisointiin, jolloin manuaaliset työvaiheet kuten laskujen skannaus vähentyy.

Kirjanpitolain (L 30.12.2015/1620) 9 pykälän mukaan kirjanpitoaineisto on säilytettävä huolellisesti niin, että niiden tarkastelu on mahdollista viranomaiselle ja tilintarkastajalle Suomesta käsin ilman aiheetonta viivettä. Ohjelmisto 1 tarjoaa arkistointimenetelmässään tavan säilyttää laskut, tositteet ja kirjanpidon dokumentit sähköisesti ja alkuperäisessä muodossa kirjanpitolain vaatimusten mukaisesti. Tiedon hakeminen arkistoista on helposti saatavilla ja hakutekijät voidaan ryhmitellä dokumenttityypeittäin. Myös DVD-tallennus pitkäaikaistallennukseen on mahdollista. Ohjelmisto 1 kertoi lisäksi mahdollisten myöhemmin tulevien ohjelmien lisäosien integroitavuuden tapahtuvan vaivattomasti.

6.3 Ohjelmisto 2 esittelytilaisuus

Ohjelmisto 2:n ohjelmistotalo on osa eurooppalaisomisteista johtavista tietotekniikkaratkaisujen tarjoajista. Ohjelmisto 2 kuitenkin markkinoi itseään kotimaisena ohjelmistotalona, joka on perustettu 1980-luvulla. Tämän ohjelmiston asiakaslupaus on tarjota perusteellisesti ymmärretty asiakastarve, jonka muutoksiin voidaan reagoida tarpeen mukaan. Tarkoitus on luoda pitkäkestoinen ja luotettava asiakkuussuhde, joka on kummankin osapuolen etu.

Ohjelmisto 2 kertoo esittelytilaisuudessaan yrityksen tarvitsevan selviytyäkseen päivittäisistä liiketoiminnoistaan erilaisia järjestelmiä, kuten taloushallinnon järjestelmän tai asiakkuudenhallintajärjestelmän. Ongelmia muodostuu heidän mukaansa yleensä silloin, kun kaikki järjestelmät ovat erillään toisistaan ja silloin niiden ylläpitokin tapahtuu eri yrityksistä käsin. Tällöin myös kokonaisvastuun määrittely hankaloituu. Ohjelmisto 2 tarjoaa ratkaisullaan yhtenäisempää vaihtoehtoa yrityksen kokonaisratkaisuihin.

6.4 Ohjelmisto 2:n edut

Esittelytilaisuudessaan Ohjelmisto 2 kertoo tiedosto pohjaisella järjestelmällään olevan monia suuria asiakkaita kaupan- ja palvelun alalta, myös autokaupan alalta. Tämän ohjelmiston esittelijät painottavat yritystoiminnan painopisteen olevan olemassa olevien asiakkuuksien tärkeässä huolenpidossa. Esittelijät kertovat ohjelmansa monista eduista huomioiden autokauppaan liittyviä toimiala vaatimuksia, kuten autoverokäsittelyn huomioimisen.

Mahdollisuus porautua tositteille on vaivatonta ja samanaikaisesti voidaan pitää avoimena esimerkiksi kirjanpitoa ja palkka-aineistoa. Ohjelmisto 2-ohjelmalla on mahdollista suorittaa autoverokäsittely automaattisesti auton rekisterinumeron avulla. Kätevää ohjelmassa on leasing-sopimusten tekeminen ja kirjanpitoon onnistuu vaivattomasti myös leasing-autoista saatavien tulojen jaksottaminen sekä tarvittaessa karhulaskutukset.

Myyntireskontran hallinta onnistuu, vaikka toimipisteitä on monta. Viitesuorituksissa virheelliset tapahtumat kohdistuvat selvittelytilille, jonka kautta ne on helppo tarkistaa ja tiliotteet ovat sähköisessä muodossa. Lisäksi Ohjelmisto 2:lla on oma maksukorttireskontra, joka toimii automaattisesti tarkistaen luottokorttisaamiset, mutta sitä hyödyntääkseen on oltava Ohjelmisto 2:n oma pankkiohjelma käytössä. Tällä ohjelmantarjoajalla on myös täsmäytys työkaluja, joilla on mahdollista tarkastella esimerkiksi päivämääräkohtaisesti maksamattomia laskuja.

Kirjanpidossa muistiotositteita on mahdollista tehdä käsikirjauksin ja on mahdollista myös korjata ostolaskuja. Palkkojen maksu onnistuu myös Ohjelmisto 2:n pankkiliikenteen kautta. Pääkirjasta ja päiväkirjasta on mahdollisuus porautua tositteille ja tehdä tarvittavia muutoksia. Kirjanpidosta on mahdollista tulostaa raportteja, esimerkiksi kuukauden tuloslaskelman, taseen ja budjetteja. Tilinpäätökset ja alv-laskelmat siirtyvät suoraan verottajalle. On mahdollisuus pitää avoimena yhtä tilikautta ja päätää toista. Konsernitilinpäätös onnistuu määrittelemällä yritykset apukustannuspaikkoihin. Yrityskohtainen raporttien tulostus on täten myös mahdollista ja helppokäyttöistä ja raportteja saadaan tulostettua taulukkomuotoisina.

Ostoreskontran puolella on mahdollista määrittää, kuinka ja milloin tapahtumat siirtyvät maksettaviksi. Myös mobiilikäyttö onnistuu. Ostoreskontrassa on mahdollista tehdä laskupohjia ja tiliointipohjat esimerkiksi useasti toistuvien laskujen hoitamiseen.

Ohjelmisto 2 kertoo ottavansa vastuun varmuuskopioinnista eli tärkeiden tietojen kopioinnista ja tarvittaessa niiden palauttamisesta alkuperäisen tiedon kadotessa tai tuhoutuessa.

6.5 Yhteenveto ohjelmantarjoajista

Esittelytilaisuudet pidettiin sähköisten kokousten muodossa vallitsevan Korona-tilanteen takia. Esittelytilaisuuksissa nousi esiin selvästi palveluntarjoajien ammattitaitoisuus ja kyky tarjota omaa vaihtoehtoaan juuri toimeksiantajayrityksen tarpeisiin. Molemmat palveluntarjoajista osasivat huomioida tärkeimpiä tarpeita, kuten autoverokäsittelyn, leasing-sopimusten tekemisen ja raportoinnin tärkeyden. Vaikka kokouksia pidettiin useita ja demoversioitakin nähtiin sähköisesti, kaipaamaan jäätettiin aitoa, konkreettista näyttöä ohjelmista.

Useiden ohjelmaan liittyvien palaverien myötä tutkimukseen osallistuville kirjanpidon tiimin työntekijöille muodostui kokonaiskuva kahdesta ohjelmantarjoajasta, joista toinen onnistui markkinointitilaisuudessaan vahvemmin ja vakuuttavammin. Ohjelmisto 1:n tarjoajalla oli myös vankempi kokemus nimenomaan autokaupan ohjelmauudistuksista, mikä loi varmuutta ohjelmanvalintapäätöksen tekemiselle. Esitettäessä ohjelmantarjoajalle kiperiäkin kysymyksiä, kuten tietoturva-asioihin liittyen, useimmiten vastaus saatiin heti tai siihen luvattiin pikimmiten palata. Ohjelmisto 1 osasi myös paremmin tarjota ehdotuksia sille, kuinka tiettyjä asioita voisi tai kannattaisi ohjelmiston suunnitteluvaiheessa tehdä. Arvostusta Ohjelmisto 1 sai myös siitä syystä, että sen työntekijöissä toimi enemmän taloushallinnon asiantuntijoita, kuten kirjanpitäjiä. Toki taloushallinnon ammattilaisia työskenteli myös Ohjelmisto 2 parissa. Myös käyttökokemukset muilta samalla toimialalla työskenteleviltä olivat positiivisempia Ohjelmisto 1 kohdalla, vaikkakin Ohjelmisto 2 sai sekin kannatusta. Ohjelmisto 1 toimii selainpohjaisesti ja Ohjelmisto 2 ei. Molemmat palvelun-

tarjoajat kertoivat myös painottavansa jatkuvaa tarjoamiensa ohjelmistojen kehittämistä sen suuntaisesti, minkälaista palautetta käyttäjiltä saadaan. Kaiken kaikkiaan Ohjelmisto 1:n edustajat tarjosivat enemmän informaatiota omasta ohjelmistoratkaisustaan kuin vastaehdokkaansa. Ohjelmisto 1:n esittelytilaisuudet olivat selkeitä ja esittelyissä tuli esiin taloushallintoon liittyvää laajempaa ammattiosaamista.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Opinnäytetyön toimeksiantajayritys on uuden taloushallinnon ohjelman kartoitusvaiheessa. Ohjelmistovaihtoehtoja valittaessa korostuu toimittajan asiaosaaminen ja organisaation omat odotukset uudelle ohjelmalle. Investoinnit tietotekniikkaan vaativat aina erityistä huomiota, koska tietotekniikka uudistuksella saavutettavat hyödyt ja riskit niin taloudellisesti kuin kokonaisvaltaisesti koko yrityksen toiminta huomioiden ovat usein haastavia arvioitavia. Osaavan kumppanin avulla saadaan esiin tuoduksi tarvittavat ja parhaat käytännöt ja saavutetaan tarkoituksenmukaiset ja sopivat prosessit yrityksen tarpeisiin. On hyödyllistä etukäteen arvioida vallitsevaa nykytilaa ja toisaalta tavoitteita, mitä tarvetta investoinnilla tyydytetään.

Ohjelmauudistukset ovat aina yrityksissä tarkkaan harkittuja ja suuria investointeja. Ohjelmatarpeet on huomioitava tarkkaan yrityksen koon, mahdollisten toimintamuu-
tosten tai yrityksen laajenemisprosessit huomioiden. Ohjelmauudistuksessa on aina huomioitava, että joitakin hyötyjä on vaikea mitoitaa ja että ohjelmauudistukseen liittyy myös riskejä. Taloushallinto on erityisen tärkeä osa yrityksen toimintoja, koska siihen liittyvän tiedon avulla saadaan tärkeitä tietoja yrityksen tilasta ja tulevaisuudennäkömistä. Raportointiominaisuus korostuu sekä yrityksen sisäisten tarpeiden että esimerkiksi lainsäädännön jatkuvien muutosten vuoksi, jolloin on mahdollista, etteivät tavanomaiset taulukkolaskennan sovellukset ole riittäviä tai niiden käyttö on hankalaa.

Kirjanpitäjän työ vaatii koko yritystoiminnan laajaa ymmärtämistä ja uudistettaessa taloushallinnon ohjelmaa taloushallinnon työntekijöiden tulisi olla mukana projektissa alkumetreistä saakka, koska jo suunnitteluvaiheessa opitaan paljon uutta tulevaan ohjelmaan liittyen. Hyvällä suunnittelulla on suuri vaikutus koko taloushallinnon oikeelliseen tietoon ja tehokkuuteen. Uudistettaessa järjestelmiä, on hyvä kuunnella sen käyttäjiltä työssään, minkälaisia kokemuksia nykyisestä järjestelmästä heillä on ja toisaalta minkälaisia odotuksia heillä on uudelle järjestelmälle. Kun kirjanpitäjällä on käytössään hyvin toimialaan suunnattu taloushallinnon työkalu, jää paremmin aikaa kirjanpidon toiseen tärkeään tehtävään eli taloushallinnon asiantuntijana toimimiseen. Digitalisoinnin ja automatisoinnin tehostamisella voidaan järjestää eri prosessien käsittelyjä ja saada helpotusta rutiininomaisiin tehtäviin.

Aiemmin hankalaksi koetut asiat saattavat saada kokonaan uuden toimintatavan tai selkeyttää aiempaa toimintatapaa. Uudistetulta ohjelmavalinnalta odotetaan alun monien suunnitteluvaiheiden, uusien asioiden opettelun, kenties hankaluuksien ja uuteen ohjelmaan totuttelemisen jälkeen työviihtyvyyttä ja kevennystä työtehtäviin. Mahdollisuuksia erilaisiin ohjelmavaihtoehtoihin on yrityksen koosta, toimialasta ja muista vaikuttavista tekijöistä riippuen useampia. On vain osattava kartoittaa omiin tarpeisiin parhaiten sopiva vaihtoehto ohjelmaviidakosta.

Nykyäänä informaatioteknologiassa pinnalla ovat pilvipalvelumallit. Tietotekniikan muuttuminen yhä enemmän palvelumuotoiseksi tuo yrityksille enemmän vaihtoehtoja saavuttaa kustannussäästöjä ja jopa uusia liiketoimintamalleja. Uusi tietotekniikka saattaa näin vaikuttaa koko yritystoimintaan tuoden joustavuutta käytäntöihin tuottavuuden ja tehokkuuden lisäksi.

Tämän opinnäytetyön tutkimustulos kuvaa ongelmatilannetta toimeksiantajayrityksessä ja vastaa suuntaa antavasti tutkimusongelmaan, minkälainen taloushallinnon ohjelma sopisi parhaiten autokaupan toimialalle kirjanpitiimin näkökulmasta katsottuna. Lopulliseen päätökseen vaikuttavat monet muutkin seikat kuten hinta, henkilöstöresurssit ja prosessiin käytettävissä oleva aika. On haastavaa arvioida etukäteen aineettomien investointien lopullisia plussia ja miinuksia, koska joitakin vaikuttavia tekijöitä pystytään arvioida tarkkaan, mutta kaikkia vaikuttavia tekijöitä ei välttämättä tule lainkaan huomioitua.

Ohjelmavaihtoehtoja mietittäessä useiden Teams-tapaamisten tuloksena kirjanpitiimille muodostui kuva kahden eri ohjelmantarjoajan vaihtoehdosta. Ohjelmanvalintaan vaikuttivat ohjelmantarjoajien ammattitaito, kokemukset muilta saman toimialan yrityksiltä ja kirjanpitiimin omat odotukset uudelle ohjelmalle sekä yhtenäiset näkemykset ohjelman kehittämiskohteista. Tutkimustuloksena selvisi lähes kaikkien kirjanpidon tiimiläisten kannatus uuteen ohjelmaan siirtymisestä ja siitä, että käyttökokemukset nykyisestä ohjelmasta olivat samankaltaisia ja toisaalta myös odotukset uudelta ohjelmalta olivat kovin yhtenäisiä. Ohjelmistovalintaan vaikuttavat myös kustannukset ja uudenaikaisuus. Ohjelmisto 1 on käyttöliittymältään kehittyneempi kuin vastaehdokkaansa. Etuna koettiin myös myöhemmässä vaiheessa mahdollisten lisäosien helpompi integroitavuus. Mahdollisilla myöhemmin tehtävillä muutoksilla eli ohjelmiston muunneltavuudella on suuri arvo tulevaisuutta ajatellen.

Myös tietoturvariskeihin liittyvissä asioissa Ohjelmisto 1 onnistui vakuuttamaan paremmin. Ohjelmisto 1 kohdalla huomioitiin taitavammin myös prosessin laajuus eli prosessiin käytettävissä oleva aika ja aikataulutus osattiin huomioida tarkemmin.

Tavoitteista ja odotuksista yksi merkittävimmistä pääkohdista oli työn mielekkyyden kohentuminen. Siirtymävaihe ja uuden ohjelman opetteleminen ja siihen totuttelminen kuormittavat kirjanpidon tiimiä enemmän, mutta tuloksena saadaan helppokäyttöisempi ja työn mielekkyyttä lisäävä työkalu, jota tämän tutkimuksen mukaan on pitkään odotettu ja toivottu.

LÄHTEET

- Ikäheimo, S., Malmi, T. & Walden, R. 2016. Yrityksen laskentatoimi. Helsinki: Talentum Pro.
- Kaarlejärvi, S., & Salminen, T. 2018. Älykäs taloushallinto – Automaation aika. Helsinki: Alma Talent Oy.
- L 30.12.2015/1620. Kirjanpitolaki.
- L 18.1.2019/134. Autoverolaki.
- Lahti, S. & Salminen, T. 2014. Digitaalinen taloushallinto. [Verkkokirja]. Alma Talent. [Viitattu 19.6.2020]. Saatavissa: <https://verkkokirjahylly-almatalent-fi.libts.seamk.fi/teos/HADBFXJTFF#/kohta:2/piste:b2498>
- Mikä on tilinpäätös ja mitä se kertoo? 2016. Suomen Talousverkko Oy. [Verkkosivusto]. [Viitattu 7.6.2020]. Saatavana: <https://www.talousverkko.fi/tilinpaatos/>
- Mikä pilvipalvelu on? Ei päiväystä. [Verkkosivusto]. Peda.net. [Viitattu 27.5.2020]. Saatavissa: <https://peda.net/p/antti.vahalummukka/Pilvipalvelut/materiaali/pilvipalvelu>
- Peltonen, S. 2018. Taloushallinnon ohjelman käyttökokemukset Tilitoimisto Nimettömässä. [Verkkojulkaisu]. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Liiketoiminnan ja kulttuurin yksikkö, liiketalouden koulutusohjelma. Opinnäytetyö. [Viitattu 6.7.2020]. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/153776/Peltonen_Saku.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Rinta, M. 2012. Yrityksen liiketoiminnan tehostaminen tietotekniikan avulla. [Verkkojulkaisu]. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Liiketalouden, yrittäjyyden ja ravitsemisalalan yksikkö, liiketalouden koulutusohjelma. Opinnäytetyö. [Viitattu 19.6.2020]. Saatavissa: https://seamk.finna.fi/Record/theseus_seamk.10024_38831
- Salo, I. 2010. Cloud computing -palvelut verkossa. Jyväskylä: WSOYpro Oy.
- Shapiro, A. 2005. Capital Budgeting and investment analysis. Upper Saddle River, N.J: Pearson Prentice Hall.
- Simon, H.A. 1955. A Behavioral Model of Rational Choice. Quarterly Journal of Economics, Vol. 69, 99–118.

- Sisäinen laskentatoimi – Mitä tarkoittaa sisäinen laskentatoimi? Ei päiväystä. [Verkkosivusto]. [Viitattu 7.6.2020]. Saatavissa: <https://www.visma.fi/epas-seli/kirjanpidon-sanakirja/s/sisainen-laskentatoimi/>
- Tavaroiden yhteisöhankinta. 2017. Verohallinto. [Verkkosivusto]. [Viitattu 17.7.2020]. Saatavissa: https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-haku-sivu/48691/arvonlisaverotus_eutavarakaupass/
- Tilisanomat. 4/2013. [Verkkojulkaisu]. Taloushallintoliitto. Johdon laskentatoimi eri laskentatilanteissa – osa 4. [Viitattu 30.7.2020]. Vaatii käyttöoikeuden. Saatavissa: <https://tilisanomat.fi/koulut/johdon-laskentatoimen-koulu-koulut/johdon-laskentatoimi-eri-laskentatilanteissa>
- Tilisanomat. 5/2017. [Verkkojulkaisu]. Taloushallintoliitto. Ohjelmistorobotiikka haastaa organisaatiot – Robotit osana työyhteisöä. [Viitattu 12.7.2020]. Vaatii käyttöoikeuden. Saatavissa: <https://tilisanomat.fi/teknologia/ohjelmistorobotiikka-haastaa-organisaatiot-robotit-osana-tyoyhteisoa>
- Tilisanomat. 5/2019. [Verkkojulkaisu]. Taloushallintoliitto. Taloushallinnon erityispiirteet. Autokaupan taloushallinto vaatii suunnittelua ja manuaalista päätöksentekoa. [Viitattu 26.5.2020]. Vaatii käyttöoikeuden. Saatavissa: <https://tilisanomat.fi/taloushallinnon-erityispiirteet/autokaupan-taloushallinto>
- Tomperi, S. 2017. Kehittyvä kirjanpito. 16. uudistettu painos. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy.
- Tulli. 2019. [Verkkosivusto]. Mitä Intrastatissa ilmoitetaan? [Viitattu 8.7.2020]. Saatavissa: <https://tulli.fi/intrastat/mita-intrastatissa-ilmoitetaan>
- Ulkoinen laskentatoimi – Mitä tarkoittaa ulkoinen laskentatoimi? Ei päiväystä. [Verkkosivusto]. [Viitattu 7.6.2020]. Saatavissa: <https://www.visma.fi/epas-seli/kirjanpidon-sanakirja/u/ulkoinen-laskentatoimi/>
- Varanka, P., Mäkikangas, P., Hyypiä, M., Jalonen, S. & Samppala, A. 2017. Digitalous – Opas sähköisen taloushallinnon käyttönottajille. Tampere: Suomen Yliopistopaino Oy. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja.
- Yritysasiakkaiden autoverotus. 2016. Verohallinto. [Verkkosivusto]. [Viitattu 8.7.2020]. Saatavissa: <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/tietoa-yritysverotuksesta/autoverotus/>

LIITTEET

Liite 1. Kirjanpitiimille esitetyt haastattelukysymykset

Liite 1.**Kirjanpitiimille esitetyt haastattelukysymykset**

- 1. Mikä vie työssäsi tällä hetkellä eniten aikaa? (esimerkkejä?)**
- 2. Minkä pitäisi ehdottomasti muuttua uuden ohjelman myötä? (esimerkkejä?)**
- 3. Kannatatko uuteen ohjelmaan siirtymistä?**